

คำนำ

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนรู้ตัวว่า ไม่ใช่นักประพันธ์ความรู้และภาษาก็ยังไม่ดีเมื่อเขียนไปแล้ว มาอ่านทบทวนดูแต่ละประโยคก็รู้สึกว้าใช้คำพูดซ้ำๆ ซากๆ ขาดๆ วนๆ ทั้งเนื้อเรื่องก็ไม่ค่อยจะ สัมพันธ์กันดีนัก แต่ที่เขียนขึ้นมาก็เพราะสมัยนี้ โลกบ้านเมืองกำลังยุ่งเหยิงสับสนอลเวง ผู้คนต่างก็ ตื่นตัวต้องการสิทธิเสรีภาพ อยากจะแสดงความสามารถในวิชาความรู้ที่ตนศึกษาเล่าเรียนมาเพื่อให้ เป็นประโยชน์ตามที่ตนเห็นว่าจะเป็นไปได้ พร้อมๆ กันนั้นต้องการเป็นคนดังอีกด้วย ชาวพุทธ บริษัทที่ยังไม่เข้าใจเนื้อแท้ของพระพุทธศาสนาและปฏิบัติตามยังไม่ถึงเป้าหมาย จึงพากันเป็นห่วง วิดกกังวลว่าภัยวิบัตินั้นจะเข้ามาถึงสถาบันพระพุทธศาสนา มีหลายคนเคยไปปรารภในเรื่องนี้กับ ผู้เขียน ผู้เขียนจึงคิดว่าควรจะเขียนเรื่องนี้ขึ้น (ซึ่งมีเนื้อความอยู่ในหนังสือเล่มนั้นแล้ว) เพื่อให้พุทธ บริษัทได้เข้าใจเนื้อแท้ของพุทธศาสนาแล้วก็พากันตื่นตัวหายกลัว ตั้งใจปฏิบัติตามคำสอนของ พระพุทธเจ้า ให้เข้าถึงแก่นแท้ของพุทธศาสนาเสียที หนังสือเล่มนี้ถึงแม้ภาษาสำนวนและอะไรๆ ก็ ตามที่ผู้เขียนเขียนไปนั้น เขียนด้วยเจตนาอันบริสุทธิ์ เพื่อพุทธบริษัทด้วยกันที่ยังไม่เข้าใจเนื้อแท้ ของพระพุทธศาสนาจะได้เข้าใจ ผู้ที่เข้าใจแล้วก็จะได้นำเอาไปเปรียบเทียบกับการปฏิบัติของตนๆ หากสิ่งหนึ่งสิ่งใดขาดเกินหรือบังเอิญกระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติของพุทธบริษัทผู้ที่มีมั่นอยู่ใน พุทธศาสนาแล้ว ผู้เขียนก็ขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย.

เทศรังสี

๒๐ ก.ย. ๑๘

ต้นตอบ่อเกิดของพระพุทธศาสนา

ต้นตอบ่อเกิดพุทธศาสนาที่แท้จริงนั้น มิใช่อื่นใดเลย คือที่พระทัยของพระสิทธัตถะซึ่งได้ ฝึกฝนให้เข้าถึงความสงบเป็นหนึ่งใสสะอาดบริสุทธิ์แล้วเพราะคราวเมื่อสิทธัตถะประกอบความ เพียรอยู่ตลอด ๖ ปีตามวิธีการต่างๆ ที่ได้ศึกษามานั้น พระทัยของพระองค์ยังไม่เข้าถึงความสงบ จึง ยังไม่ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ต่อเมื่อพระองค์มาปรารภความเพียรให้เป็นไปทางใจจนพระทัยของ พระองค์เข้าถึงความสงบได้ในฉณานที่ ๑-๒-๓-๔ โดยลำดับ แล้วจึงได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

หลังจากนั้นพระองค์จึงได้นำเอาความรู้อันเกิดจากสัพพัญญุตญาณนั้นออกมาเผยแพร่แก่มวลมนุษย์
สัตว์โลก เพื่อประโยชน์แก่เขาเหล่านั้น ตามฐานะชั้นภูมิอันควรแก่บุญวาสนาว่ามีที่เขาเหล่านั้นจะ
พึงได้รับ เพราะมวลมนุษย์เกิดมาในโลกนี้ต่างก็ปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกันด้วยความผาสุก ไม่อยาก
ให้มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน แต่ด้วยอำนาจกิเลสของเขาเหล่านั้นปกปิดห่อหุ้มหัวใจให้มีมืดมิด
เขาจึงไม่สามารถมองเห็นวิธีดำรงชีพของตนให้ถูกต้องต่างก็พากันเข้ารกเข้าพงตะครุบตะกลานหา
เลี้ยงชีพตนเหมือนกับคนตาบอดคลำหาทางฉะนั้น เมื่อพระองค์ทรงสร้างบารมีมานับเป็นอสงไขย
กัลป์ ก็เพื่อจะได้โปรดสัตว์ผู้หลงเหล่านั้นให้พ้นจากทุกทั้งปวง เมื่อตรัสรู้แล้วจึงได้นำเอาความรู้อัน
เป็นของจริงนั้นมาเผยแพร่แก่มวลมนุษย์ตามสมควรฐานะชั้นภูมิของเขา ให้เขาเหล่านั้นผู้กระทำ
ตามได้รับประโยชน์ตามสมควรแต่ฐานะของตนๆเช่นที่พระองค์ทรงสอนฆราวาสผู้ไม่สามารถ
ออกบวชได้ดังที่มีมาในสังคาลสูตร (คิหิปฏิบัติในนวโกวาท) ความว่า

เมื่ออยู่ในเพศฆราวาสมีครอบครัวอยู่ก็จงดำรงชีพให้เป็นธรรมเพื่อจะนำมาซึ่งความสุขที่ตน
ปรารถนา คือเมื่อสามีได้นำภรรยามาเป็นคู่ครองแล้ว จงยกย่องว่าเป็นภรรยาที่รักที่แท้จริง อย่า
เหยียดหยามดูหมิ่นเขาอย่าประพฤติดนนอกใจเขา แล้วก็มอบความเป็นสิทธิแก่ภรรยา ผู้หญิงย่อม
ชอบเครื่องแต่งตัวครุอรุโฌมให้เขา ถ้าหากสามีปฏิบัติตามดังนี้แล้ว หญิงคนไหนในโลกจะไม่รัก
และปฏิบัติต่อสามี ก็จัดว่าเป็นหญิงกาลีในจำพวกหญิงทั้งหลายโดยแท้ ชายที่เป็นสามีของหญิงใดที่
ปฏิบัติเป็นธรรมดังกล่าวแล้ว ภรรยาที่จะต้องตอบแทนด้วยการจัดการงานอันเป็นหน้าที่ของตนดี
สงเคราะห์คนที่เป็นมิตรตลอดจนญาติของสามีดี ไม่ประพฤตินอกใจสามีแม้แต่จะกระทำการอันใด
ลงไปก็ต้องบอกสามีก่อน รักษาทรัพย์ที่สามีหามาได้ จะใช้จ่ายก็ให้พอสมควร ขยันไม่เกียจคร้านใน
กิจการงานทั้งปวง เท่าที่ยกเอามาเป็นตัวอย่างนี้ จะพอมองเห็นแล้วว่า พระธรรมคำสอนของ
พระองค์มิได้สอนให้คนออกบวชกันทั้งนั้นดังความเข้าใจของคนบางคน แต่สอนให้คนที่อยู่ใน
ฐานะในชั้นภูมินั้นๆประพฤตินอกใจอยู่ในธรรม มีธรรมเป็นเครื่องอยู่ จึงจะนำความสุขมาให้ ด้วย
ข้อธรรมที่สามีภรรยาประพฤติดต่อกันที่ได้ยกย่องมาเป็นตัวอย่างข้างต้นนี้ ถ้าปฏิบัติตามนั้นได้จริง
แล้ว จะไม่มีใครปฏิเสธได้สักคนเดียวเลยว่า จะไม่ทำให้เกิดความสุขในครอบครัว ยิ่งเราดูข้อ
ต่อๆไปในคิหิปฏิบัติจะเห็นว่า ล้วนแล้วแต่พระองค์ปรารถนาดีเพื่อสงเคราะห์ผู้ที่ยังมีครอบครัวให้
ได้รับความสุขจากการปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ทั้งนั้น

พระสัพพัญญุตญาณของพระองค์จึงเป็นประโยชน์แก่มวลมนุษย์บนโลกมาก สามารถยัง
รู้ชั้นภูมิและอาชีพตลอดจนถึงบุญญาบารมีของมนุษย์ได้ตลอดทั่วไป แล้วก็จัดเอาธรรมที่พระองค์
ตรัสรู้นั้นมาสอนแก่เขาเหล่านั้นให้พอเหมาะพอดีแก่ภาวะของเขา เพื่อพยุฐานะชั้นภูมิความเป็นอยู่
ตลอดถึงด้านจิตใจความประพฤติที่ยังต่ำอยู่ก็อย่าให้ลุ่มเหลวลงไปกว่าเดิม หรือพอจะเจริญก้าวหน้า

ขึ้นไปได้ก็ให้เจริญขึ้นไปเรื่อยๆ

ผู้มาปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์เมื่อได้รับผลประโยชน์เห็นชัดแก่ใจของตนเองเช่นนั้นแล้ว ก็จะเกิดศรัทธากล้าหาญเพื่อจะปฏิบัติให้ยิ่งขึ้นไปแน่นอน คำสอนของพระพุทธเจ้าที่เขาเชื่อและเลื่อมใส สอนให้มีจาคะบริจาคเพื่อประโยชน์ความสุขแก่คนอื่นก็ดี ซึ่งเขาจะไม่ทำตามย่อมไม่มี

เรื่องเหล่านั้นเมื่อเขาได้รับรสชาติความสุขของธรรมจากการปฏิบัติธรรมที่ถูกต้องแล้ว เขาจะเห็นเป็นของเล็กน้อยนิดเดียวไม่เป็นการลำบากอะไรแก่เขาเลย

ความสุขที่พวกเราปรารถนาอยู่นั้น คือสุขกายสุขใจ แต่ความสุขทางกายทุกๆคนพอจะแสวงหาได้ตามอัธยาศัยของตน เช่น มีอาชีพเป็นหลักฐาน มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์เป็นต้น แต่ก็ไม่นั่นเหมือนกันบางคนเรื่องเหล่านั้นมีพร้อมแล้ว แต่ใจของเขาอาจเป็นทุกข์เพราะถูกหรือฟัวเมียหรือหนี้สินการงานอื่นๆอีกก็ได้หรืออาจรุ่มร้อนด้วยความทะเยอทะยานอยากนานาประการก็ได้ สุขกายจึงไม่แน่นอนถาวรเหมือนสุขทางใจ แต่สุขทางใจนั้นนอกจากจะแสวงหาเอาจากพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว หากที่อื่นไม่ได้เลยเช่น ให้ตั้งมั่นอยู่ในธรรม เชื่อคำสอนของพระพุทธเจ้าว่า ทำดีย่อมได้มีความสุข เมื่อทำดีลงไปแล้ว ถึงคนอื่นจะไม่ชมและให้ผลตอบแทนแต่ตัวเองก็เห็นและชมความดีของตนมีความสุขอยู่คนเดียว ทำชั่วได้รับผลชั่วเป็นความทุกข์ เมื่อทำชั่วลงไปแล้วถึงคนอื่นจะไม่เห็นและลงโทษก็ตามตนเองย่อมรู้ความชั่วนั้นและเดือดร้อนด้วยตัวเองอยู่เสมอเมื่อเชื่อแน่วแน่มั่นคงอย่างนั้นแล้ว

ประกอบแต่กรรมดีมีความสุขแล้ว ถึงแม้อาชีพของเขาจะฝืดเคืองและสุขภาพเขาจะไม่สมบูรณ์มากก็ตาม เขาก็จะอึดอึดเป็นสุขอยู่กับความดีของเขาตลอดกาล บางทีความทุกข์เหล่านั้นอาจไม่ปรากฏแก่ใจของเขาได้ หากถึงอวสานที่สุดแห่งชีวิตของเขาแล้ว เขาย่อมได้รับความสุขอันใครๆจะไม่มีโอกาสได้รู้เห็นด้วยกับเขาเลย

เพราะในตัวของคนเรานี้ทั้งหมด มีใจเท่านั้นเป็นใหญ่ อวัยวะทุกชิ้นส่วนหากใจไม่สั่งการเสียแล้วจะทำอะไรได้เล่า กายก็เหมือนกันหุ่น หากใจไม่ชักหุ่น จะกระดิกและเคลื่อนไหวได้อย่างไร ความรู้สึกดีชั่วหยาบและละเอียด โง่หรือฉลาดต้องขึ้นอยู่กับใจทั้งนั้นสัดส่วนร่างกายมีประสาทหรือเซลล์เป็นต้น เป็นสิ่งประกอบหัวใจทั้งสิ้น ถ้าใจไม่มีเสียอย่างเดียวแล้วสิ่งเหล่านั้นก็ไร้ค่าหาประโยชน์มิได้ คำสอนของพระพุทธเจ้าที่เรา กำลังศึกษาอยู่นี้ ก็เกิดจากใจคือพระทัยอันสงบเป็นหนึ่งใสสะอาดบริสุทธิ์ของพระองค์อย่างเดียว ที่เราพากันศึกษาอยู่ว่ามากมายหนักหนานั้น คืออาการของใจอันเป็นหนึ่งนั่นเอง ทุกสิ่งทุกอย่างมันต้องมีหนึ่งก่อนจึงจะมีสองสามต่อไป ธรรมทั้งหลายที่พระองค์ตรัสรู้นั้นก็เกิดจากพระทัยอันเป็นหนึ่งของพระองค์ก่อน ที่พระองค์รู้ว่าสิ่งนี้ดี

เป็นกุศลสิ่งนี้ชั่วเป็นอกุศลและแยกออกไปมากมายนั้น ก็ต้องตั้งลงที่ใจเป็นหนึ่งไม่มีดีมีชั่วก่อน ยังส่งออกไปตามอายตนะทั้ง ๖ แล้ว ยิ่งมากจนเหลือที่จะคณานับ ทั้งที่เป็นกุศลและอกุศลหรืออัพยากฤต ก็แล้วล้วนออกมาจากใจของแต่ละบุคคลทั้งนั้น

พระธรรมคำสอนของพระองค์สอนแต่ใจออกมา เมื่อเห็นใจของตนแล้วจึงจะเห็นเนื้อความในธรรมคำสอนของพระองค์ เพราะธรรมเกิดจากใจและทุกคนผู้ที่พระองค์สอนก็ล้วนแต่มีใจด้วยกันทั้งนั้น ดังพุทธภาษิตว่า "ธรรมทั้งหลายมีใจเป็นใหญ่ มีใจถึงก่อนสำเร็จได้ด้วยใจ" เป็นต้น ธรรมที่พระองค์สอนแล้วนั้น ผู้มีใจสลับและเข้าใจตามเนื้อความนั้นแล้ว ก็เอาไปปฏิบัติตามกำลังความสามารถของตน ๆ ผลคือความสันติสุขก็จะเกิดขึ้นแก่สังคมของมนุษย์ตลอดถึงสัตว์เหล่าอื่นทั่วหน้ากันด้วย.

ทำอย่างไรพุทธศาสนา จึงจะมีในกายในใจของตน

ดังได้อธิบายมาแล้วว่า พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นที่พระทัยของพระพุทธเจ้า ที่พระองค์อบรมให้เข้าถึงความเป็นหนึ่งใสสะอาดบริสุทธิ์แล้ว ตอนนี้จะอธิบายถึงเรื่องราว ทำอย่างไรพุทธศาสนา คำสอนของพระองค์จึงจะมาปรากฏเกิดขึ้นที่กายที่ใจของพวกเราที่เป็นพุทธบริษัทจนให้เห็นชัดว่า คำสอนของพระพุทธเจ้านั้น เราได้เข้าใจและเกิดมีขึ้นที่ใจของตนอย่างชัดเจนแล้ว เราได้ปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์แล้ว เราก็จะเดินตามรอยบาทยุคลของพระองค์ที่ได้ทรงบำเพ็ญมาแล้ว เพราะพระธรรมเป็นนามธรรม จะแจกแบ่งปันให้เป็นหยิบเป็นกองเหมือนวัตถุสิ่งของภายนอกไม่ได้ พระองค์ทรงพระธรรมด้วยพระทัยอันใสสะอาดบริสุทธิ์ เราก็จะต้องรู้ด้วยใจอันใสสะอาดบริสุทธิ์เช่นกัน ถึงแม้จะไม่บริสุทธิ์เต็มทีและไม่ลึกซึ้งอย่างพระองค์ท่าน แต่พอรู้รสชาติและเห็นความสันติสุขพอให้เราเกิดความพอใจเลื่อมใส ก็นับว่าเป็นโชคลาภอันดีเลิศอยู่แล้ว

เบื้องต้นขออย่าได้เอาคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เราได้ศึกษามาแล้วนั้น มาถือไว้เป็นของศักดิ์สิทธิ์และอภินิหารใด ๆ ก่อน จงทำความเข้าใจและเลื่อมใสในคำสอนของพระองค์ว่า พระธรรมที่พระองค์นำมาสอนพวกเรานี้เกิดและรู้ขึ้นที่พระทัยอันใสสะอาดบริสุทธิ์ของพระองค์ ฉะนั้นธรรมนั้นจึงเป็นธรรมที่บริสุทธิ์นำบุคคลผู้ที่ปฏิบัติตามให้ได้รับความสันติสุขที่แท้จริง แล้วให้น้อมใจลงเชื่อแน่วแน่ในคำสอนของพระองค์ที่ว่า "ทำดีได้ดีมีผลให้เกิดความสุข ทำชั่วได้ชั่วมี

ผลให้เกิดความทุกข์เดือดร้อน" ด้วยความสนใจและพิสูจน์โดยการทำความดีก่อนเป็นต้นว่าจะตั้ง
ต้นรักษาศีลห้าแล้วไหว้พระทุกวัน ๆ เป็นเวลาสักเดือนหนึ่งดังนี้เป็นต้น ทีหลังมาพิสูจน์ด้วยการทำ
ความชั่ว (หรือไม่ต้องทำก็ได้เพราะเราทำมามากแล้ว) แล้วมาเทียบผลกันดูด้วยความรู้สึกรู้สึกของ
ตนเองว่าอย่างไรหนจะมีสุขเบิกบานกว่ากัน ทั้งๆที่ไม่มีใครจะสามารถมาล่วงรู้ความรู้สึกอัน
นั้นของเราเลยเมื่อเรามาทดสอบข้อเท็จจริงเห็นได้ด้วยใจของตนดังนี้แล้ว ความเชื่อมั่นและเลื่อมใส
ในคำสอนของพระพุทธเจ้าก็จะทวียิ่งขึ้นแล้วจะเห็นชัดด้วยตัวเอง ถึงคำที่ว่า "ถือพุทธศาสนา"
กับคำที่ว่า "ปฏิบัติตามพุทธศาสนา" มีลักษณะผิดแปลกกันมากแค่ไหน ถือ หมายถึงรับเอาของที่ดิน
ต้องการมาไว้ เช่น รับเอาคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นอักษรตัวหนังสือและพระสูตรคาถาต่าง ๆ
มาไว้เคารพบูชา ตลอดจนรูปหรือวัตถุที่เกี่ยวข้องเนื่องถึงพุทธศาสนามาถือไว้บูชา เพื่อหวังว่าความ
ศักดิ์สิทธิ์อันนิหารจะอำนวยประโยชน์ให้ในสิ่งที่ตนต้องการ (มงคลดินขาว) แต่ตนไม่ยอมปฏิบัติ
ตามพระธรรมคำสอน นอกจากกราบไหว้อ้อนวอนขอพรจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นๆ เมื่อสิ่งนั้นๆ ไม่
อำนวยให้เป็นไปตามความปรารถนา ก็จะคลายศรัทธาหาว่าเป็นของไม่ดีไม่ศักดิ์สิทธิ์ (ถือดินนอก)
แล้วเลิกนับถือเอาดีๆก็มี

พุทธศาสนามีได้สอนให้ ถือ แต่สอนให้ปฏิบัติตาม คือทำกรรมดียอมได้ผลดีคือความสุข
ด้วยการกระทำของตนเอง ทำกรรมชั่วได้รับผลชั่วคือความทุกข์ด้วยการกระทำของตนเอง มิใช่คน
อื่น เทวบุตร เทวดา อินทร์ พรหม และพระเจ้าที่ไหนจะมาบรรดาลให้ คำว่า "พุทฺธัง สรณัง คัจฉามิ"
ข้าพเจ้าขอถึงซึ่งพระพุทธเจ้าว่าเป็นสรณะที่พึ่ง ฯลฯ นั้นหมายความว่า เมื่อยังไม่ทันถึงก็ขอให้ถึง
คือการปฏิบัติให้เป็นไปตามที่พระพุทธเจ้าได้ปฏิบัติมาแล้ว แล้วถึงซึ่งรสชาติหรือได้รับรสชาติของ
พระธรรมนั้น ฯลฯ นี่พูดเป็นภาษาหนังสือ แต่ตามข้อเท็จจริงแล้วพุทธศาสนาของพระองค์มิใช่เป็น
สิ่งที่ต้องขอและให้กันได้เหมือนวัตถุสิ่งของอื่น แต่เกิดความเชื่อและเลื่อมใสจากการได้ยินได้ฟังที่
คนอื่นสอนที่ถูกที่ชอบแล้วยอมปฏิบัติตามจนเกิดผลประจักษ์ด้วยใจของตนเองเหมือนแสงสว่าง
ของตะเกียง เมื่อช่างเขาประกอบให้ถูกสัดส่วนแล้ว จุดขึ้น แสงสว่างก็เจิดจ้าขึ้นในนั้นเองมิได้อามา
จากที่อื่นและสิ่งอื่นส่งมาให้ ดังที่พระพุทธองค์ตรัสว่า "เราตถาคตเป็นแต่ผู้บอกผู้สอนเท่านั้น คำ
สอนที่เราบอกเราสอนแล้วนั้น เธอทั้งหลายนำไปปฏิบัติตาม ก็จะรู้แจ้งเห็นจริงพ้นจากทุกข์ได้"
ดังนี้

เมื่อพุทธบริษัทได้มาพิสูจน์ข้อเท็จจริงหลักฐานเห็นชัดตามที่ได้อธิบายมานี้แล้วเป็นผู้ตั้งมั่น
อยู่ในคำสอนของพระพุทธเจ้า ละกรรมชั่วทั้งกายวาจาและใจ ประกอบแต่กรรมดีหมดทุกเมื่อ เห็น
กรรมชั่วที่ได้เคยกระทำมาแล้ว นั้นมีผลเป็นทุกข์เดือดร้อนแล้วเข็ดหลาบถือเป็นครู จำไม่ลืม ดังนี้
จึงได้ชื่อว่า "เป็นพุทธบริษัทที่มั่นคงในคำสอนของพระพุทธเจ้า" ฝังรากพุทธศาสนาหยั่งลึกลงไป

ในภายในใจของตนไว้แน่นหนาเต็มที่แล้ว มิใช่ถือและปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ในเมื่อมีเหตุ เช่น เป็นทุกข์เพราะเหตุใดๆ แล้วก็ตามแล้วเข้าวัดหรือบวช เมื่อทุกข์นั้นหายไปแล้วก็สึกหรือไม่ ปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ ดังนักเลงสุรางควีนไม่ดื่มในเวลาเช้าพรรษา พอพรรษาเท่านั้นแหละเบิกย้อนหลังไปทันที บางคนเรียกคอกเบี้ยเสียอีกด้วย ดังนี้ใช้ไม่ได้ มันเป็นการหลอกตนเอง และหลอกคนอื่นอีกด้วย

ผู้ที่ตั้งอยู่ในพระรัตนตรัยที่จักได้ชื่อว่าเป็นพระพุทธรบริษัทที่แท้จริง ต้องประกอบด้วยองค์ ๕ ประการ คือ

(๑) มีความเชื่อมั่นในพระพุทธเจ้าว่า ท่านเองเป็นพระสยัมภูตรัสรู้เองจริง แล้วไม่ดิเียนและเหยียดหยามดูหมิ่น

(๒) พระธรรมคำสอนของพระองค์นั้นเป็นนิยานิกรรมนำผู้ปฏิบัติตามให้เป็นคนดีได้ตามฐานะชั้นภูมิ ควรแก่การปฏิบัติของตนๆ แล้วเกิดทุนเอามาปฏิบัติตามโดยไม่มีความประมาท

(๓) พระอริยสงฆ์ผู้เชื่อฟังคำสอนของพระองค์แล้วนำเอาไปปฏิบัติตามจนได้รู้แจ้งเห็นจริงตามพระองค์มีจริงจึงได้เป็นธรรมทายาทนำเอาคำสอนของพระองค์มาสั่งสอนพวกเรา จึงเป็นบุคคลที่เราควรเทิดทูนไว้ในที่ควรสักการบูชา

(๔) เชื่อกรรมเชื่อผลของกรรมว่า เราทำดีได้ก็ทำชั่วได้ชั่ว ด้วยตนเอง มิใช่เทวดาอินพรหม และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใดๆ ภายนอกจะอำนวยผลให้เรา (มงคลคืนห้า) ถือและปฏิบัติพระรัตนตรัยมิใช่เพื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์และโชคลาภ แต่ปฏิบัติตามให้เป็นคนดีจนพ้นจากทุกข์ได้ในที่สุด

(๕) ไม่ทำบุญนอกพุทธศาสนา หากจำเป็นจะต้องทำเพื่อสังคมก็ทำเพื่อสงเคราะห์ มิใช่ทำนอกบุญเขตในพุทธศาสนา ถ้าหากถึงขั้นพระอริยบุคคลที่เป็นฌราวาสแล้ว ต้องมีนิจสีลอีก ผู้จะเป็นพระพุทธรบริษัทโดยสมบูรณ์ ต้องมีองค์คุณทั้ง ๕ ประการนี้เป็นประจำ แม้ผู้จะบรรพชาอุปสมบทเป็นสามเณรและเป็นพระภิกษุ ก็จะต้องมีองค์คุณทั้ง ๕ นี้ให้ครบเสียก่อน การบวชจึงจะสมบูรณ์

พุทธศาสนาเป็นเสรีสังคมนิยม

เมื่อพูดถึงโลกแล้วก็คือพูดถึงสังคมของปวงสัตว์นั่นเอง มนุษย์และสัตว์ทุกประเภทที่เกิดมาร่วมโลกนี้โดยบังเอิญ มิได้นัดหมายกันไว้ก่อนเลย ต่างก็มีสิทธิ์เสรีที่จะมาเกิดได้ตามใจชอบไม่ว่าจะมาเกิดในกำเนิดไหนก็ตาม (มันเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทหนึ่ง เมื่อผลิตขึ้นมามากๆ คุณภาพก็ค่อยๆ เสื่อมไปๆ อาจจำหน่ายไม่ได้แล้วปิดโรงงานก็ได้) เป็นมนุษย์ เป็นเครื่องจาน แม้แต่จะมาเกิดเป็นหมูเป็นปลาเพื่อให้อมนุษย์ได้ฆ่ากินเปื้ออาหารก็ไม่ห้าม จะมาเกิดเป็นเสือฆ่ากินสัตว์และกินคน

เป็นอาหารก็ไม่มีใครจะกัดกันห้ามได้ ฉะนั้นโลกนี้จึงเป็นโลกที่เสรีเต็มที่แต่เขาเหล่านั้นต่างก็จะมี
พรรคมีสังกัดมีอุดมการณ์เฉพาะหมู่ของเขาเอง หากอุดมการณ์ของเขาบังเอิญไปขัดผลประโยชน์กันเข้า
ก็就会有การทะเลาะวิวาท หรือบางทีอาจใช้กำลังโจมตีซึ่งกันและกันได้ โดยเฉพาะมนุษย์นี้เป็นตัวร้าย
กาจกว่าเพื่อน ฉะนั้นมนุษย์จึงมีความยุ่งเหยิงรบราฆ่าฟันกันอยู่ทั่วทุกมุมโลก ไม่ว่างเว้นแต่ละวัน
ทำให้เดือดร้อนเป็นทุกข์ มิใช่แต่หมู่มนุษย์ด้วยกันเท่านั้น แม้สัตว์อื่นก็พลอยเป็นทุกข์เดือดร้อนไป
ตามๆกันด้วย แต่ผู้ตายก็ตายไป ผู้ที่ยังไม่ตายก็เป็นทุกข์ทรมานต่อไปจนกว่าจะหมดลมหายใจ

พระพุทธเจ้าผู้มีพระมหากรุณาทรงพิจารณาเห็นสังคัมของโลกผู้เกิดมาเพื่อแสวงหาความสุข
ตามอัธยาของตนๆ แต่มาถูกสังคัมที่ปราศจากศีลธรรมและระเบียบอันดีงามมาเบียดเบียน จึงกลับ
ได้รับทุกทรมานขมขื่นจนคิดหวัง จึงได้สร้างบารมีปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้า เพื่อจะได้โปรดเขา
เหล่านั้น เมื่อได้เป็นพระพุทธเจ้าแล้วจึงได้ทรงสอนสังคัม โดยเฉพาะในมนุษย์ เพื่อให้มีระเบียบ
ศีลธรรมอันดีงาม รู้จักฐานะชั้นภูมิและหน้าที่การงานอาชีพของตนๆ อย่าให้ก้าวก่ายแก่งแย่งขูดรีด
กันและกัน อันเป็นเครื่องบั่นทอนผลประโยชน์รายได้ตลอดถึงทอนกำลังใจของกันและกัน คำสอน
ของพระองค์สอนให้ไม่เลือกหน้าปากกันเมตตาจิตคิดว่าคนเราเกิดมาร่วมโลกด้วยกัน ก็เสมือนเป็น
ลูกพ่อแม่สกุลเดียวกัน จึงสามัคคีโอบอ้อมอารีให้เห็นอกเห็นใจให้อภัยแก่กันและกัน ใหนๆคนเรา
เกิดมาแล้วจะอยู่คนเดียวไม่ได้เด็ดขาดต่างคนก็จะมีคุณแก่กันและกัน ไม่มากก็น้อย ผู้ที่ทำคุณแก่กัน
แล้วเห็นคุณของกัน ตอบแทนคุณกัน เท่านั้นแล สังคัมจึงจะเกิดสุขขึ้นมาได้ ถ้าไม่ทำคุณแก่กัน หรือ
ทำแล้ว แต่อีกฝ่ายไม่เห็นคุณและคิดจะสนองคุณของกันและกันแล้ว สังคัมนั้นจะหาความสุขได้ยาก
แล้วก็สอนกันตั้งแต่สังคัมเล็กๆ ขึ้นไปจนถึงสังคัมใหญ่ เช่นในระหว่างสามีกับภรรยา บุตรกับบิดา
มารดา เป็นต้น จนถึงสังคัมระดับชาติเพื่อความร่วมมือเป็นสุขของปวงชน การบริหารประเทศจะได้
อยู่รอดและเจริญก้าวหน้าต่อไป เช่นพระองค์ตรัสสอนอุปหานิยธรรมแก่เจ้าลิจฉวี เป็นต้น มี
ข้อความว่า

(๑) ชาววัชชีจักหมั่นประชุมกันเนืองนิจ

(๒) เมื่อประชุมก็จักพร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็จักพร้อมเพรียงกันเลิก และจัก
พร้อมเพรียงกันทำกิจที่ควรทำ

(๓) จักไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ได้บัญญัติไว้ (ที่ควรใช้ได้ออยู่) จักไม่ถอนบัญญัติสิ่งที่ท่านบัญญัติ
ไว้แล้ว (ในเมื่อยังใช้ได้คืออยู่) ประพฤติมั่นอยู่ในธรรม (อันดีงาม) ของชาววัชชีครั้งโบราณตามที่
ท่านบัญญัติไว้

(๔) รู้จักเคารพ นับถือ บูชา ท่านวัชชีผู้ยิ่งใหญ่ทั้งหลาย และจักสำคัญถ้อยคำเหล่านั้นไว้ เป็น
ถ้อยคำอันตนพึงเชื่อฟัง

(๕) จักไม่ข่มขืนบังคับปกครองหญิงในตระกูล

(๖) ยังคงเคารพสักการะนับถือ บูชา เจตีย์สถานของชาววัชชีทั้งภายในภายนอก และไม่ลบ
ล้างพิธีกรรมอันชอบธรรมซึ่งให้เคยทำแก่เจตีย์เหล่านั้น

(๗) จักถวายความอารักขา ความคุ้มครองป้องกัน โดยธรรมพระอรหันต์ทั้งหลาย ที่ยังไม่มา
พึงมาสู่แคว้น แคว้น และที่มาแล้วพึงอยู่เป็นสุข

เมื่อเรามาพิจารณาข้อเท็จจริงในคำสอนของพระองค์เท่าที่ได้บรรยายมาพอสมควรนี้แล้ว ก็
จะเห็นได้ว่าคำสอนของพระองค์มิได้เป็นภัยแก่โลก และเป็นอุปสรรคแก่การบริหารประเทศชาติ
บ้านเมืองแต่อย่างใดเลย ทั้งมิได้ล้าสมัยดังความเห็นของบุคคลบางคนแต่อย่างใดตรงกันข้ามคำ
สอนของพระองค์สอนแบบสังคมนิยมธรรมชาติโดยแท้ แต่มนุษย์ถูกปกคลุมด้วยอำนาจของกิเลส
มีความปรารถนาไม่รู้จักพอ จึงไม่มองเห็นความต้องการของผู้อื่นพร้อมทั้งของตัวเองอีกด้วย ต่างก็
พากันดิ้นรนเพื่อหนีจากทุกข์เพื่อให้ได้รับความสุขตามต้องการ แต่การดิ้นรนนั้นเป็นไปในทางที่ไม่
ถูกต้องเลย กลับทุกข์ทวีเพิ่มขึ้นยิ่งกว่าเก่าแม้แต่สุขที่ได้รับแล้วนั้นก็ไม่ใช่เป็นสุขจึงดิ้นรนเพื่อหา
สุขอันยังไม่ได้ให้วนเข้าไปอีก ฉะนั้นพระองค์ผู้ปัญญานานกว้างขวางฉลาดทั้งทางโลกและ
ทางธรรม จึงได้ตรัสสอนระเบียบวิธีดำเนินชีวิตให้แก่ปวงชาวโลกโดยธรรม ตลอดถึงวิธีบริหารหมู่
คณะและประเทศชาติดังได้บรรยายมาแล้วข้างต้น เมื่อหมู่มวลชนทุกชั้นทุกระดับมาปฏิบัติตามแล้ว
ก็จะไม่เห็นมีข้อเสียหายและเดือดร้อนอะไรแก่สังคม มิแต่จะเพิ่มความเจริญนำมาซึ่งสันติสุขทุก
ประการ พุทธศาสนาคำสอนของพระพุทธเจ้าจึงเป็นของนำสมัยอยู่เสมอ มวลมนุษยชาติโลกผู้เห็น
แก่ตัวมีความคิดมืดมิด แม้แต่ความสุขความต้องการของตนเองก็ไม่รู้จึงเป็น ไก่ตาบอดปฏิบัติตามคำ
สอนของพระองค์ไม่ได้ แล้วโมเมโทษคำสอนของพระองค์ว่า "ล้าสมัย" แท้จริงคือตัวของเขา
นั่นเองล้าสมัยปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ไม่ได้ แล้วมาคิดตั้งสังคมนิยมแบบใหม่โดยใช่
กฎเกณฑ์บังคับอันเป็นการบีบบังคับใจและกายให้ยอมจำนนแก่ความคิดของตนเอง แล้วให้ปฏิบัติ
ตามนั้น โดยไม่เชื่อกรรม ไม่เชื่อผลของกรรม เชื่อเฉพาะกายกรรมของวัตถุ เมื่อกายยังไม่แตกดับก็
ให้พยายามหาของมาใส่พอกพูนขึ้นให้เต็ม (อัม) เหมือนตะกร้าเก็บขยะ เมื่อมันขาดแล้วก็ทิ้ง หาถูก
ใหม่มาใช้ต่อไปจะนั้น

สังคมนิยมสมัยใหม่นิยมวัตถุ โดยไม่เชื่อกรรม ไม่เชื่อผลของกรรม เมื่อเกิดมาแล้วก็ต้องหา
เลี้ยงชีพให้พอแก่ความต้องการของตน จึงจะได้รับความสุข (เชื่อเฉพาะกายกรรม) ตายแล้วไม่
เกี่ยวกับสาบสูญไปหมด สุขกายกับสุขใจเขาเห็นเป็นอันเดียวกัน เพราะเขาไม่รู้จิตใจที่แท้จริง ทั้งๆ
ที่เขาเหล่านั้นก็พูดถึงเรื่องใจโดยเฉพาะอยู่เสมอๆว่า ชอบใจ ดีใจ เสียใจ กลุ้มใจ เศร้าใจ ใจแห้ง
หัวใจเบิกบาน ชื่นใจหรือ หัวใจของพี่-น้อง พี่-น้องมีเชื้อใยอาลัยถึงอยู่เสมอ เหล่านี้ ก็ล้วนแต่พูดถึง

ใจ แยกออกมาจากกายแล้วทั้งนั้น แต่เมื่อตัวเองไม่รู้และเห็นตัวใจที่แท้จริงแล้ว ทั้งๆที่ตัวเองหาความสุขเพื่อใจแท้ๆ แต่กลับเข้าใจว่าหาความสุขเพื่อกายอย่างเดียว

คำสอนของพระพุทธเจ้าสอนให้เชื่อผลของกรรมว่า คนเราเกิดมาต้องมีทั้งกายและใจ มีสุขมีทุกข์ร่วมกัน แต่ใจเป็นใหญ่กว่ากาย เพราะใจเป็นผู้บัญชาการทั้งหมด (เซลล์หรือประสาทที่อยู่ในจำพวกกายด้านวัตถุ) ถ้าใจไม่มีเสียอย่างเดียวแล้วกายก็ไร้ค่า (คนตายทำอะไรไม่ได้) ฉะนั้นเมื่อคนเรายังมีชีวิตอยู่ กายกับใจจึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดสนิทที่สุด ผู้ไม่ได้อบรมให้เป็นไปในทางธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้าจึงไม่สามารถแยกกายกับใจออกจากกันได้ แต่ที่แสดงออกมาทางกายเรียกว่า กายกรรม แสดงออกมาทางวาจาเรียกว่าวจีกรรม ถ้าแสดงอยู่ภายในเรียกว่ามโนกรรม เมื่อกายกับใจมีส่วนประกอบกันอยู่เช่นนี้แล้ว ความสุขทางใจจะเกิดขึ้นมีขึ้นมาได้ก็ด้วยการละเลิกถึงความดีที่ได้กระทำไว้แล้ว ความดีนั้นไม่ว่าจะทำด้วยกายกับใจหรือวาจากับใจก็ตาม แม้แต่จะทำเฉพาะใจอย่างเดียวเช่นระลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้าเป็นต้นเมื่อระลึกถึงความดีดังว่านี้ จะเป็นเวลาล่วงเลยมานานแสนนานก็ตามหรือยังมิได้ลงมือกระทำแต่ตั้งใจจะกระทำ ความดีนั้นอยู่ก็ดี แล้วให้เกิดความดีขึ้นใจเกิดความปีติสุขขึ้นมา ดังนี้เรียกว่าแสวงหาความสุขทางใจ เมื่อใจได้รับความสุขที่พอใจแล้ว ใจนั้นและขันธ์ห้านี้เพียรชักชวนดึงดูดทั้งกายและวาจาให้เข้าไปร่วมด้วยอย่างพร้อมเพรียงเป็นกันเอง ฉะนั้นใจจึงเป็นใหญ่เป็นประธานในการที่จะชักจูงให้กายและวาจาร่วมด้วยตลอดทุกกาลทุกสมัยความคิดที่ว่านี้ก็ไม่พ้นไปจากเพื่อประโยชน์ความสุขแก่ตนและคนอื่นดังกล่าวแล้ว เมื่อพูดถึงตนและคนอื่นที่เกี่ยวข้องกันก็คือพูดถึงสังคมนั่นเอง สังคมที่จะให้เกิดความสุขก็ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะเมื่อมีคุณ ทำประโยชน์ให้เกิดแก่กันและกันแล้วไม่ลืมนบุญคุณ สนองตอบแทนบุญคุณของกันและกัน ถ้ามีฉะนั้นแล้วสังคมของมนุษย์เราก็จะเป็นสังคมของสัตว์ดิรัจฉานไป จะหาความสุขมิได้ จึงเห็นได้ชัดแล้วว่าคำสอนของพระพุทธเจ้ามิได้มองแต่กายแง่เดียว แต่มองเห็นความสำคัญของกายและใจไปพร้อมๆกันในเมื่อของทั้งสองอย่างนั้นยังกระชับสัมพันธ์กันอยู่ ฉะนั้น พุทธศาสนาคำสอนของพระองค์จึงเหมาะแก่สัตว์โลกผู้ที่เกิดมาแล้วมีกายมีใจ เมื่อปรารถนาต้องการให้เกิดความสุขแก่สังคมหรือแก่ตนเองแล้วจึงควรนำเอาคำสอนของพระองค์นำไปปฏิบัติตาม เพราะคำสอนของพระองค์ เหมาะสมแก่โลกทุกยุคทุกสมัย และแก่นมนุษย์ทุกเพศทุกวัยทุกชั้นทุกภูมิอีกด้วย แต่ในที่นี้ไม่ได้พูดถึงความชั่ว เพราะกรรมชั่วใครๆก็คงจะทราบกันดีอยู่แล้ว ว่าไม่มีประโยชน์นำความสุขมาให้แก่สังคมโลกแต่ประการใดอีกด้วย

ประโยชน์เกิดจากการปฏิบัติตาม

คำสอนของพระพุทธเจ้า

พุทธศาสนาสอนให้มีการกระทำที่เข้ากับสภาพของโลกได้ เพราะพระองค์สร้างบารมีมาเพื่อประโยชน์แก่โลก มนุษย์สัตว์ทั้งหลายที่เกิดมาในโลกนี้จะนั่งอยู่เฉยๆ ไม่ได้ ต้องมีการกระทำไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่ง แล้วแต่หน้าที่และกฎเกณฑ์ของเขาเหล่านั้นจะกำหนดให้เป็นไป แต่การกระทำบางอย่างของเขาไม่มีระเบียบและไม่เป็นธรรม จึงทำให้สังคมเดือดร้อนเป็นทุกข์ แท้จริงพระองค์ทราบที่อยู่แล้วตั้งแต่เริ่มสร้างบารมีเพื่อเป็นพุทธเจ้าว่า โลกนี้มันเต็มไปด้วยกองทุกข์ แต่พระองค์สร้างบารมีเพื่อจะมาปลดเปลื้องกองทุกข์ของเขานั้นแหละ คือเมื่อมีทุกข์มากก็จะทำให้เขาได้ผ่อนคลายลงบ้าง ผู้มีทุกข์น้อยก็จะให้เขาได้เบาบางลงจนหมดทุกข์ลงไปเป็นที่สุด ฉะนั้น พุทธศาสนาจึงเป็นแบบสังคมนิยมฉบับดั้งเดิมและมีเสรีภาพอย่างสมบูรณ์อีกด้วย พุทธศาสนามีใช่เป็นของสูงสุดจนเอื้อมไม่ถึงจนคนธรรมดาจะรับเอามาปฏิบัติไม่ได้ ดังผู้ไม่เข้าใจในคำสอนของพระองค์คาดคิดไป หรือเห็นว่าพุทธศาสนาเป็นของง่ายนิดเดียวจะปฏิบัติเมื่อไรก็ได้เพราะอยู่ที่ตัวของเราเอง ดังความคิดของผู้หลงติดอยู่ในกองทุกข์โดยเข้าใจว่าเรามีความสุขพอแล้ว แท้จริงพุทธศาสนาเป็นคำสอนสังคมโลกโดยธรรมชาติ มีใช้สังคมดัดแปลงดังยุคปัจจุบัน คำสอนของพระองค์สอนให้มนุษย์ตลอดจนหมู่สัตว์ทั่วไปอยู่ร่วมกันโดยสันติมีใช้กันซึ่งกันและกันถึงแม้มนุษย์และสัตว์จะต่างชาติต่างภาษาและต่างประเภทมีใช้เชื้อชาติสายโลหิตอันเดียวกันก็ตาม เมื่อเกิดมาร่วมโลกด้วยกันแล้วก็ได้ชื่อมาร่วมสุขร่วมดิบด้วยกันทั้งนั้น เราเกิดมาร่วมโลกด้วยความบังเอิญแล้ว จงรักใคร่ถือเป็นโซ่คล้องของทุกคนก็แล้วกัน ดอกไม้หลากหลายเมื่อช่างผู้ฉลาดฝีมือดีเก็บมาร้อยเข้าเป็นระเบียบแล้วย่อมงดงามฉันใด คำสอนของพระพุทธเจ้าก็ฉันนั้น คือท่านสอนให้คนทุกชั้นทุกภูมิทุกหมู่เหล่า ให้รู้จักหน้าที่การงานดำรงชีพมีระเบียบเป็นธรรมแล้วไม่ต้องใช้อำนาจกดขี่ซึ่งกันและกันบังคับหัวใจกันให้เดือดร้อน ต่างก็มีความรู้สำนึกในหน้าที่ในการงานของตนๆ และประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตจริงใจของตนๆ ผู้มีสติปัญญามีความสามารถมากก็ทำให้มากเมื่อได้ผลมากแล้ว ก็ให้เห็นหัวอกของผู้ยังโง่งมมีความสามารถน้อย ช่วยเหลือแบ่งปันหรือสงเคราะห์เขาด้วยน้ำใจอันก่อปรด้วยเมตตาอย่าไปเหยียดหยามดูถูกกันให้เสียน้ำใจเขา ดังแสดงไว้ในคิหิปฏิบัติที่ยกตัวอย่างมาไว้ข้างต้นนั้น เมื่อทุกคนมาทำตามคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วย่อมจะเป็นความดีงามอยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุข คำสอนนี้เป็นของไม่ยาก คนทุกชั้นทุกภูมิทำได้ มีใช้พระองค์สอนเฉพาะคนใดคนหนึ่งเท่านั้น เพราะทุกคนธรรมชาติแต่มาให้มีสิทธิเสรีทำได้เต็มที่ด้วยกันทั้งนั้น พุทธศาสนาจึงเรียกได้ว่าเป็นแบบฉบับของสังคมเก่าแก่ดั้งเดิมซึ่งไม่มีใคร

บัญญัติไว้ก่อน แต่หากธรรมชาติความต้องการของมนุษย์โลกที่เกิดขึ้นมาแล้วต้องการอย่างนั้น พระองค์จึงสอนมนุษย์ผู้ไม่รู้อะไรความต้องการของตนด้วยความเมตตาบอด ให้ปฏิบัติถูกต้องตามความจริงเสีย คนเราในสมัยนี้ถึงแม้จะรู้จักความต้องการของตนตามเป็นจริงแล้วก็ตาม แต่ไม่สามารถจะสอนให้คนอื่นรู้จักหน้าที่การงานและอาชีพของตนๆ ตามที่ถูกที่ควรได้ ฉะนั้น จึงมีมนุษย์สมองใสบางคนมีเจตนาดีเพื่อหวังความรู้โรจน์ของสังคมของโลกเหมือนกัน เมื่อไม่เห็นมีหนทางใดแล้วที่จะสอนให้สังคมของโลกมีความสมัครสมานสามัคคีกัน ในอันที่จะประกอบกิจการอาชีพในหน้าที่ของตนด้วยความสมัครใจมิให้เบียดเบียนซึ่งกันและกันเพื่อจะนำมาซึ่งความสันติสุขได้ จึงได้คิดตั้งลัทธิและระเบียบโดยใช้กฎเกณฑ์ข้อบังคับสังคมหมู่เล็กๆ จนกระทั่งสังคมใหญ่ตลอดจนถึงประเทศชาติให้กระทำตามแต่การกระทำนั้นถึงแม้จะได้ประโยชน์อยู่บ้าง แทนที่จะเป็นประโยชน์ให้เกิดความสุขมันกลับทำให้เกิดความเดือดร้อนเป็นทุกข์ การใช้อาญาบังคับมิให้ทำด้วยความสมัครใจแล้ว ไม่ว่าเรื่องใดๆ ณ ที่ไหนๆ มันต้องเดือดร้อนด้วยกันทั้งนั้นซึ่งใครๆ ย่อมทราบดี แต่บางกรณีก็จำเป็นต้องกระทำ

แต่คำสอนของพระพุทธเจ้าสอนให้รู้ด้วยใจว่า ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วด้วยตนของตนเอง ไม่มีใครคนอื่นและสิ่งศักดิ์อื่นใดจะมาบันดาลให้ได้ แล้วร่วมกันประกอบแต่กรรมดีด้วยความสุจริตใจ อันจะนำมาซึ่งความสุขพร้อมด้วยความพอใจ ผลงานที่ประกอบขึ้นด้วยความสุจริตและเต็มใจทำนี้ บางทีถึงสภาพพลานามัยจะไม่สมบูรณ์ก็ตาม แต่เมื่อกายกับใจพร้อมกันประกอบกรรมดีไม่มีโทษเข้าแล้ว ใจมาระลึกถึงผลงานที่สำเร็จมาด้วยความบริสุทธิ์แล้ว มันทำให้ใจเต็มตื่นและเบิกบานสามารถทำให้กายที่ทุพพลภาพอยู่นั้นกระปรี้กระเปร่าแข็งแรงขึ้นหรืออาจหายได้ก็มี ความสุขที่จะบรรดาลให้เกิดขึ้นแก่ใจนั้น นอกจากการระลึกถึงกรรมดีของตนที่ได้กระทำไว้แล้วย่อมไม่มี อนึ่งกรรมที่ว่านี้จะต้องมีลักษณะดังนี้คือกรรมอันใดเมื่อกระทำลงไปแล้ว จะด้วยกายวาจาหรือใจก็ตาม จะต้องไม่เป็นไปด้วยความเดือดร้อนเป็นทุกข์แก่ทั้งตนและคนอื่นอีกด้วย จึงจะเรียกว่ากรรมดี ตรงกันข้าม กรรมใดที่กระทำลงไปแล้ว จะด้วยกายวาจาหรือใจก็ตาม หากเป็นไปด้วยความเดือดร้อนเป็นทุกข์แก่ทั้งตนและคนอื่นแล้ว กรรมนั้นเรียกว่ากรรมไม่ดีทำกรรมใดอย่าให้เข้าข้างตัว เมื่อตนมีผลประโยชน์จากกรรมนั้นๆ แล้ว ถือว่าทำกรรมดี แต่คนอื่นนั้นชิมันแย ผู้สร้างกรรมดีตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าเขาไม่ทำอย่างนั้น แม้แต่สัตว์ดิรัจฉานก็ให้เห็นว่าเขาเหล่านั้นเป็นพี่น้องญาติมิตรของเราทั้งหมด เขาได้รับทุกข์ก็เหมือนเราได้รับทุกข์ เขามีความสุขก็เหมือนกับเรามีความสุขด้วย ความปรารถนาในเรื่องนี้ใครเล่าจะปฏิเสธว่าไม่ต้องการ คนทุกยุคทุกสมัยและทุกชั้นทุกหมู่เหล่าตลอดถึงสัตว์ทุกจำพวก เมื่อต่างก็พากันต้องการและปรารถนาเช่นนั้นแล้ว คำสอนของพระพุทธเจ้าจะไปล้ำสมัยในตอนไหน คนผู้ไม่เข้าใจและไม่ยอมปฏิบัติตามนั้นต่างหากที่ล้ำสมัย

เดินตามคำสอนของพระองค์ไม่ทัน

เมื่อพูดถึงด้านอาชีพและการงานเล่า ถึงแม้พระองค์จะสอนให้เชื่อกรรมเชื่อผลของกรรม แล้วก็ตาม แต่มิได้สอนให้นอนคอยรับเอาแต่ความสุขความทุกข์จากผลของกรรมอันจะมาประสิทธิประสาทให้ถึงความเข้าใจของบุคคลบางคนเท่านั้น แต่พระองค์ทรงสอนให้มีความขยันหมั่นเพียร ชมเชยความเพียร ตีเตียนความขี้เกียจ เพียรในทางที่ชอบประกอบอยู่ในสุจริตธรรม ไม่ทำความเดือดร้อนมาให้แก่ตนเองและผู้อื่นอีกด้วย หากถือว่าทำมาหากินได้มีลาภร่ำรวยด้วยบุญกุศลที่ตนเคยกระทำไว้แล้วไซ้ร้ ก็อย่าได้ประมาท จงทำใจให้เกิดความพอใจในกุศลผลบุญของตน แล้วเพิ่มผลผลิตคือสละจาคะกำไรที่ได้ทำแล้วนั้นให้เป็นทุนอีกต่อไปอีก "ผู้ที่ร่ำรวยเพราะกุศลคลบ้นดาลให้แต่ไม่ทำบุญต่อไปอีก ท่านว่ากินของเก่า ทุนเดิมมีแต่จะสิ้นหมดไป กำไรก็ไม่มี"

ส่วนผู้ทุกข์จนจะชวนขายแสวงหาในทางใดๆก็มีแต่ล้มจมขาดทุนป่นปี้ ท่านก็สอนมิให้ทอดย ิงขยันหมั่นเพียร ความเพียรเท่านั้นที่จะทำให้พ้นทุกข์ได้ ถึงจะไม่รวยอย่างคนอื่นที่เขาเป็นผู้มีบุญวาสนาหาได้คล่องไม่ว่าทางไหนไหลมาเทมาทั้งนั้นก็ตาม แต่ยังพอประทังยังชีวิตให้เป็นสุขไปได้วันหนึ่งๆ แล้วจงให้เห็นโทษทุกข์ของบาปกรรมของตนที่ได้กระทำไว้ และอย่าได้กระทำการอันลามกเพิ่มพูนขึ้นมาอีก "กรรมชั่วเราไม่ทำ ระวังสังวรอยู่ตลอดเวลา ย่อมมีเวลาหมดสิ้นไปได้ เหมือนเราไขก๊อกน้ำในถัง เมื่อปิดฝาไว้แล้วไขให้มันไหลออก น้ำเก่าย่อมแห้งหมดไปได้ น้ำเก่าหมดไปแล้วปิดก๊อก เปิดฝาดังรองรับเอาน้ำฝนไว้ (คือสร้างกรรมดี) ที่จะตกมาใหม่ น้ำย่อมมีเวลาเต็มได้ฉะนั้น"

เมื่อคำสอนของพระองค์สอนให้มีเมตตาโอบอ้อมอารีแก่กันและกัน มีจิตใจเจริญก้าวหน้า สูงกว่าระดับของจิตสัตว์ดิรัจฉานที่ไม่รู้จักบุญคุณของกันและกันมีแต่จะกดขี่ข่มเหงกัน แล้วก็สอนให้มีอาชีพการงานเป็นระเบียบ รักษาสิทธิเสรีหน้าที่ของตนให้อยู่ขอบเขตอันดีงาม ถึงจะไม่ร่ำรวยก็เรียกว่าการนั้นเจริญ ทำให้เกิดความสุขได้ทั้งแก่ตนและบุคคลอื่นอีกด้วย หากสังคมของมนุษย์พากันปฏิบัติตามโอวาทคำสอนของพระองค์ได้ดังกล่าวนี้อแล้ว สังคมนั้นก็เรียกว่าเจริญก้าวหน้า พร้อมทั้งด้านกายและจิตใจ สังคมนั้นจึงจะเรียกว่า"สังคมของมนุษย์ที่เจริญแล้ว" หากมนุษย์เราจะพากันบำรุงพอกพูนแต่กายให้มีความอุดมสมบูรณ์ มีพลานามัยดี แล้วก็เพลิดเพลินยินดีพอใจอยู่แต่ความสุขนั้น ลืมบำรุงความสุขทางด้านจิตใจไปพร้อมกันแล้ว สังคมของมนุษย์เราจะผิดแปลกอะไรไปจากสังคมของสัตว์ทั่วไปเล่า

คำสอนของพระพุทธเจ้าทรงสอนให้เห็นความสำคัญของใจเป็นใหญ่กว่าสิ่งอื่นทั้งหมดในร่างกายของคนเราเพราะถ้าใจไม่มีเสียอย่างเดียวนแล้ว อวัยวะทุกชิ้นส่วนในร่างกายของคนเราจะมีประโยชน์อันใด (คุณตายก็แล้วกัน) คนมีใจรักและเมตตาสงสารเอ็นดูคนอื่น ย่อมเป็นผู้ยอม

เสียสละแม้แต่กำลังกายตลอดชีวิตของตนก็ยอมเสียสละได้ การงานและอาชีพความสุจริตใดๆก็ตาม เมื่อใจได้เห็นดีเห็นชอบก็พอใจแล้ว ร่างกายอันนี้ใจสามารถบัญชาการให้ทำได้ทุกอย่าง ไม่ว่าจะ เป็นของหายาบของละเอียดยี่หว้อย่างไร แม้แต่บอกให้ไปฆ่าบิดามารดา ผู้ซึ่งมีพระคุณบังเกิดเกล้า ก็ สามารถทำได้ลงคอ ใจบัญชาการให้ทำ เราไม่เรียกว่า อาญาสิทธิ์ แต่เรียกว่า สิทธิเสรี แต่ถ้าคนอื่น บัญชาการให้ทำ เราเรียกว่า อาญาสิทธิ์ "ในคำสอนของพระพุทธเจ้าท่านเรียกว่า เป็นทาสของกิเลส เป็นทาสของคนอื่น" ฉะนั้น คำสอนของพระพุทธเจ้าหากจะเรียกว่า ศาสนาสากลก็คงจะไม่ผิด เพราะคำสอนของพระพุทธเจ้าสอนแบบฉบับสมบูรณ์ คือสอนคนไม่เลือกชั้นวรรณะเพศวัยและ อาชีพตลอดตั้งแต่คนต่ำสุดถึงสูงสุด (เทวดาอินทร์พรหม) ให้ดำรงอยู่ในหน้าที่ชอบเขตการงานและ อาชีพของตนๆมิให้ก้าวก่ายกอดจี๋ข่มเหงเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ให้ถือเสมือนพี่น้องสกุลเดียวกัน ถึงแม้อาชีพและการงานตลอดถึงลัทธิและความประพฤติดังกล่าวนั้นๆจะผิดแปลกต่างหายาบ ละเอียดยี่หว้อย่างไม่เหมือนกันโดยอุดมการของตนๆก็ตาม แต่พระองค์ก็ทรงสอนมิให้เป็นปรปักษ์และ เหยียดหยามหรือวิตรอนเสรีภาพของกันและกัน พระองค์ได้ทรงทำเป็นตัวอย่างมาแล้วเมื่อพระองค์ ยังทรงประกาศพระศาสนาอยู่ เช่น เมื่อนางมัทรีขี้ยาตำพระองค์ด้วยตนเองแล้งยังไม่หันไปเที่ยว จ้างชาวโกสัมพีนครช่วยค่าอีกทั้งเมืองด้วย จนพระอานนทร์ราชาอนุญาตให้พระองค์เสด็จหนีไปอยู่ เมืองอื่น พระองค์ตรัสกับพระอานนทว่า เขามีสิทธิที่จะค่าก็ให้เขาค่าไป จะหนีไปไหน หากไปอยู่ ในเมืองนั้นเขาค่าเข้าอีกเล่า เราก็หนีเขารำไปแล้วเราก็จะไม่มีที่อยู่ พระองค์ตรัสว่าไฟเกิดขึ้น ณ ที่ใด มันก็ต้องดับลง ณ ที่นั้น เรื่องที่เกิดขึ้นนี้ไม่เกิน ๗ วันก็จะสงบไปเอง เหตุการณ์ก็เป็นไปตามที่ พระองค์ตรัสไว้จริงทุกประการ พระองค์ตรัสว่า "ธรรมแลย่อมชนะอธรรม" เรื่องนี้เป็นความจริงไม่ว่ากาลใดสมัยใดก็ตาม อธรรมย่อมดำรงอยู่ได้ไม่นาน มีอันจะต้องเป็นไปไม่ช้าก็เร็วเป็นธรรมดา แต่ พระองค์ทรงสอนให้นั่ง อดทน มิให้ใช้แรงแทน ผู้กระทำได้ดังนี้ได้ชื่อว่าเป็นผู้กระทำตามคำสอน ของพระองค์ คำสอนของพระองค์สอนให้พิจารณาเหตุผลเมื่อเห็นเหตุแห่งความชั่วนั้นๆแล้ว จงละ เหตุนั้นด้วยตนเสีย เมื่อคนอื่นเขายังไม่ละเพราะเหตุเขาไม่รู้หรือด้วยเหตุอื่นใดก็ตาม นั่นก็เรื่องของ เขา เมื่อเราช่วยเขาไม่ได้แล้วก็ปล่อยยี่ให้เขาเป็นไปตามเรื่องของเขา เราจึงไม่ควรให้เป็นไปอย่างเขา ถ้าเรายอมให้เป็นไปอย่างเขาแล้ว ได้ชื่อว่าเราเป็นคนเลวกว่าเขา (แย่งความเลวกันจนไม่มีใครดีได้) เราอดได้ คนอื่นเขาจะหาว่าเราเลว เราก็ไม่เห็นจะเลวตรงไหน คนที่เชื่อมั่นในพระธรรมคำสอนของ พระพุทธเจ้าแล้วต้องเชื่อตนเองอย่างนี้

ความคิดความเห็นของใครก็ตามหรือลัทธิการเมืองใดๆที่ช่าง ที่เห็นว่าพุทธศาสนาคำสอนของ พระพุทธเจ้าเป็นของล้าสมัย ไม่สามารถจะนำผู้ปฏิบัติตามให้เจริญก้าวหน้าได้ในยุคนี้ นั่น เป็น

ความคิดความเห็นที่ยังไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริงอาจเป็นเพราะเขาเหล่านั้นยังไม่ได้ศึกษาและปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าจนพิสดารให้เห็นข้อเท็จจริงที่ถ่องแท้เสียก่อน หรือมีฉะนั้นก็เห็นแต่บางคนเห็นว่าตนคือพระพุทธบริษัท แต่ยังไม่ได้ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าให้ถูกต้องแล้วจะเหมาเอาว่า พุทธศาสนาเป็นของล้าสมัยนั้น มันไม่เป็นธรรมเสียเลย และที่ว่าพุทธศาสนาเป็นยาเสพติดนั้น ผู้เขียนขอยอมรับความจริงไม่ปฏิเสธ เป็นยาเสพติดประเภทที่อำนาจแก่คุณประโยชน์แก่ผู้เสพ ปราศจากส่วนที่เป็นโทษโดยสิ้นเชิง เพราะพุทธศาสนาเป็นคู่กันกับชีวิตของ คนเราผู้เกิดมามีกายมีใจอันสมบูรณ์แล้ว พุทธศาสนาก็สอนให้บำรุงสุขภาพร่างกายด้วยความขยันหมั่นเพียรเพื่ออาชีพให้สมบูรณ์ พร้อมกันนั้นก็สอนมิให้ใช้อาญาคดขี่ข่มเหงเบียดเบียนซึ่งกันและกัน จงถือว่ามนุษย์ตลอดถึงสัตว์ทั่วไปที่เกิดมาร่วมโลกด้วยกันแล้วนั้น เหมือนพี่น้องร่วมสกุลเดียวกัน แล้วก็สอนสุขภาพทางใจให้ระลึกรถึงคุณงามความดีที่ตนได้กระทำไว้แล้ว และผู้อื่นกระทำให้แก่ตัวเองอีกด้วย แล้วหาวิธีสนองตอบแทนบุญคุณของท่าน คนเราถ้าพากันประกอบแต่กรรมทั้งเพื่อตนและคนอื่นด้วย แล้วรู้จักบุญคุณของคนอื่น สอนตอบแทนบุญคุณของกันและกันอยู่เช่นนี้ มนุษย์ก็จะเป็นสังคมที่มีความสุข ดีกว่าสังคมของสัตว์เหล่าอื่นได้อย่างแน่นอน เมื่อผู้มาปฏิบัติตามพุทธศาสนาได้รับความสุขเห็นคุณค่าประโยชน์ดังนี้แล้ว ผู้นั้นจะติดพุทธศาสนายิ่งไปกว่ายาเสพติดเสียอีก เพราะสุขภาพพลานามัยของเขาดีพร้อมทั้งกายและใจ ผู้เขียนจึงอยากจะขอเชิญชวนท่านที่ยังไม่เคยติด จงมาเสพยาขนานนี้ ลองดูให้รู้รสด้วยตัวเองบ้าง

ผู้ที่เชื่อกรรมเชื่อผลของกรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้าว่า ทำดีได้ดีมีผลให้เกิดความสุขไม่ว่าจะทำกรรมอันใดมีแต่จะสำเร็จผลทั้งนั้น หากเงินทองไม่น่าจะได้ ก็ได้ ทำให้ร่ำรวยตั้งตัวตั้งตนได้ จนมีชื่อเสียงเกียรติยศเลื่องลือ ทำราชการเป็นตำรวจทหารพลเรือน ก็มีแต่เจ้านายผู้ใหญ่รักและไว้วางใจให้ยศมอบตำแหน่งหน้าที่สูงๆ ให้ เพราะกรรมในอดีตที่ตนทำไว้ดี ในปัจจุบันก็รีบๆทำดีให้ยิ่งขึ้นไป ไม่ใช่ความรวยและตำแหน่งหน้าที่กดขี่ข่มเหงและเบียดเบียนคนอื่นให้เขาได้รับความเดือดร้อน ไม่นิ่งนอนใจรอให้กรรมเก่าอำนาจผลแต่อย่างเดียว แล้วนำเอาผลผลิตกรรมเก่าที่ตนได้รับแล้วนั้นมาหว่านลงด้วยการสงเคราะห์คนจน อุดหนุนคนที่กำลังจะก้าวหน้า หรือช่วยเหลือคนที่กำลังจะก้าวหน้าอยู่นั้นให้เจริญยิ่งขึ้นไป จะด้วยทุนทรัพย์หรือด้วยความคิดอุปถัมภ์ใดๆก็ตาม ดังนี้จึงจะถูกต้องตามคำสอนของพระพุทธเจ้า บางคนคิดว่าสงเคราะห์ช่วยเหลือคนอื่นเขาทำไมเขาได้ดีได้ดีแล้วมันเนรคุณ คิดเช่นนั้นยังไม่เชื่อว่าเชื่อกรรมเชื่อผลกรรมที่แท้จริง เพราะความดีที่เราทำเป็นของคืออยู่แล้ว เราทำดีเราเป็นธรรมถูกต้องตามคำสอนของพระองค์แล้ว เราชื่นใจเป็นสุข อย่าไปถือความไม่ดีของคนอื่น ทั้งที่เราได้ช่วยเหลือและไม่ได้ช่วยเหลือมาเป็นเหตุเป็นเครื่องทวงบุญคุณ ขอให้ถือเสียว่าเขานั้นได้ทำกรรมดีในอดีตน้อย หรือไม่เคยได้ทำไว้เลยก็ได้ จึง

เป็นเหตุมิให้เขาเห็นบุญคุณของคนอื่นที่ทำให้แก่เขา ในระหว่างคนสองคน คนหนึ่งมีธรรม อีกคนหนึ่งไม่มีธรรมก็ดีโง่แล้ว ดีกว่าไม่มีธรรมเสียสักคนเลย คนทำกรรมดีย่อมมีพร้อมทั้งทรัพย์สินยศศักดิ์บริวารและสติปัญญาศีลธรรม มีใจโอบอ้อมอารีเพื่อแผ่แก่คนทั้งผู้มีบุญคุณแก่ตนและไม่มีคุณแก่ตนก็ทำได้โดยมิได้หวังผลตอบแทนสมกับกรรมดีสร้างคนให้เป็นคนดีทั้งในอดีตและในปัจจุบัน กรรมดีจึงมีคุณค่าทั้งแก่บุคคลและแก่โลกอีกด้วย

ทำชั่วได้ชั่วมีผลให้เกิดทุกข์ ไม่ว่าจะทำกรรมธุรกิจการงานใดๆก็ตาม มีแต่จะเป็นไปเพื่อหายนะทั้งนั้นประกอบธุรกิจค้าขายลงทุนมากควรจะทำไรได้มากกลับได้น้อย นานเข้าทุนที่ลงไปนั้นก็พลอยสูญไปอีกด้วย จะประกอบเกษตรกรรม พาณิชยกรรมใดๆ ก็มีอันให้เป็นไปแต่ในทางหายนะทั้งนั้น เป็นข้าราชการทหารตำรวจและพลเรือน จะทำดีแสนดีเท่าที่ตนจะทำได้ แต่ผู้ใหญ่เจ้านายไม่เห็นความดีของเราเลย ทำให้ชีวิตในอนาคตมืดมิดไปหมด เพื่อนสนิทมิตรที่คุ้นเคยมาแต่เก่าก่อนก็ถอนตัวต้ออกห่าง จะมองหน้าใครก็ไม่ทั่ว แม้แต่ลูกเมียในครอบครัวก็ห่างออกไปทุกที แต่ผู้ที่ได้เคยกระทำความชั่วไว้มักจะกระทำความชั่วเพิ่มขึ้น ในเมื่อกรรมชั่วนั้นตามสนองให้ผลดังเราจะเห็นได้ บางคนกลัวใจมาดืมสุราให้มันเมา เพื่อมิให้มีสติ ลืมความกลัวเสียใจ หรือมิฉะนั้นก็ดจะแก้แค้นตอบแทนผลกรรมตามสนองด้วยคิดจ้องล้างจ้องผลาญเอากับผู้ที่ทำให้เราผิดหวัง หรือด้วยการดักปล้นสะดมชิงทรัพย์เพื่อที่เขาเสียหายเดือดร้อนเช่นอย่างเรานั้นมิใช่ทางที่ถูกที่ดีที่จะให้พ้นจากกรรมชั่วเลย มีแต่จะเพิ่มทวีกรรมชั่วเข้าทุกที ผู้ที่เชื่อตามคำสอนของพุทธเจ้าแล้วยอมไม่ทำตามเช่นนั้น จะยอมรับทุกข์อันเป็นผลของกรรมชั่วเพราะเจ็ดทลาบแล้ว จะประกอบแต่กรรมดี ยอมสละมานะทิฎฐิ อันเป็นตัณหาให้ทำชั่วแล้วอุทิศสำหรับสร้างชีวิตอันเป็นวิบากของกรรมชั่วนี้ให้เป็นไปตามวิถีทางธรรม อดทนต่อคำเหยียดหยามดูถูกของผู้อื่นจะไม่ยอมให้ผลของกรรมชั่วเข้ามาทับหัวใจ ด้วยอดทนและระลึกถึงกรรมชั่วที่ตนได้กระทำไว้แล้วอยู่เสมอ

มนุษย์สัตว์ที่เกิดมาในโลกนี้ล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่ได้สร้างทั้งกรรมดีและกรรมชั่วมาด้วยกันทั้งนั้น จะต่างก็มากบ้างน้อยบ้างแล้วแต่กิเลสของตนๆจะบัญชาการ ฉะนั้นบางคนจึงมีความสุขมาก มีปัญญาฉลาดเฉียบแหลมลึกซึ้ง บางคนก็มีปานกลาง บางคนก็เลวไม่เสมอกันทั้งนี้ก็เพราะตัวการคือกิเลสของแต่ละบุคคลมันไม่เหมือนกัน ทั้งในอดีตปัจจุบันและในอนาคตก็จะเช่นนี้เหมือนกัน คนอื่นนอกจากกรรมของแต่ละบุคคลที่ได้สร้างไว้แล้วจะมานับดลให้เป็นไปตามอำนาจของตนไม่ได้ ฉะนั้นคำสอนของพระองค์จึงสอนให้ผู้มีกรรมและกำลังเสวยผลของกรรมอยู่นั้น ใช้ผลของกรรมให้เป็นไปในทางที่ดีเมื่อกรรมดีมากเข้า กรรมชั่วไม่กระทำอีก ก็จะหมดฤทธิ์ไปเอง ผู้ทำกรรมดีคิดเห็นว่า

เป็นความสุข ควรสอนพวกที่ยังทำกรรมชั่วอยู่ให้ได้ทำตามบ้าง หากเขายังไม่สามารถทำตามได้

เพราะกรรมชั่วของเขายังหนาแน่น เราก็อำไปเป็นเคียดเป็นแค้นและเกลียดโกรธ แบ่งเอากรรมชั่วของเขามาทั้บถมกรรมดีของเราให้หนาขึ้น คนสัตว์เกิดมาสร้างกรรมย่อมไม่เสมอกันดังกล่าวแล้ว ถ้าทุกสิ่งทุกอย่างเสมอกันไปหมดเสียแล้ว โลกอันนี้ก็จะไม่เรียกว่าโลกดังทุกวันนี้ ของไม่เสมอกันนี้แลมันทำให้โลกมนุษย์อยู่เป็นสุขแก่กลุ่มไปได้วันหนึ่งๆถ้าเห็นของที่ไม่เสมอกันเป็นเครื่องคิดขวางซึ่งกันและกันแล้ว โลกอันนี้ก็จะกลายเป็นโลกร้อนหาความสุขมิได้ มีคนเรา ๑๐ นิ้ว เกิดมาคนที่เดียวกันก็ไม่เสมอกัน ยาวบ้างสั้นบ้าง แต่ทุกนิ้วต่างก็ทำหน้าที่ของตนๆ โดยซื่อสัตย์สุจริต ไม่คิดเอาเปรียบกันแม้แต่น้อย นิ้วกลางนิ้วนาง ถึงจะมีผู้ให้ความชอบเปล่าๆ สวมแหวนเพชรให้หูทุกๆ วันก็ไม่เคยเห็นนิ้วไหนจะคิดอิจฉาน้อยเนื้อต่ำใจ ถึงกับสไตรค์หยุดงานเหมือนกรรมกรและข้าราชการในเมืองไทยของเราเลย ดูแต่นิ้วโป้งชี้ ทำงานหนักกว่าเพื่อน ส่วนนิ้วกลางนิ้วนางเขา สวมแหวนเพชรให้หู ตัวเองแม้จะสวมลองกับเขาบ้างก็ไม่เคยได้ลองเสียที แต่กระนั้นก็ยังยอมเป็นผู้ใหญ่ให้เขา เหมือนบิดามารดาของตนประดับตัวหุ่หุ่หรือนั้น พระพุทธเจ้าทรงสร้างบารมีมานับเป็นอสกษัยกับที่เฉพาะเจาะจงเพื่อจะมาตรฐั้ในโลกที่ไม่สมำเสมอ ขรุขระ กำลังแสดงละครอยู่ นี่เอง เมื่อพระองค์ทรงมาทอดพระเนตรละคร โลกจนพอแก่พระทัย (ตรัสรู้) จึงทรงคุณนามว่า โลกวิทู " เธอทั้งหลายจงมาดูโลกนั้นซึ่งอันธการอยู่ ฯลฯ" แท้จริงธรรมก็คือโลกนั่นเอง ถ้าไม่มีโลกแล้วจะเอาธรรมมาจากที่ไหน

โลกนี้จะอยู่ร่วมกันได้โดยสันติสุขก็เพราะอาศัยพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ให้เชื่อ กรรมเชื่อผลของกรรม แล้วไม่ปล่อยให้กรรมนั้นๆ ใช้อำนาจบีบบังคับเอาตามชอบใจ พยายามแก้ไขกรรมชั่วให้ดีขึ้น มีความรู้สึกละอายต่อกรรมชั่วอยู่เสมอว่า เวลานี้เรากำลังเสวยผลของกรรมนั้นๆอยู่ แล้วให้รู้จักประมาณประกอบตนให้เข้ากับเหตุการณ์นั้นๆแล้วบำเพ็ญแต่กรรมดีอยู่เสมอ จึงจะอยู่ร่วมกันในโลกนี้ได้ด้วยความสันติสุข.

พุทธศาสนาเสื่อมสูญได้อย่างไร

เมื่อเรามาถึงต้นตอบ่อเกิดของพระพุทธศาสนาและการเผยแผ่คำสอนนั้นแก่ปวงชน ตลอดถึงความเชื่อมั่นของผู้ที่ได้รับการอบรมแล้ว ก็ไม่มีทางที่จะทำให้พุทธศาสนาของพระองค์สูญสิ้นไปได้ ไม่ว่าศาสนาและลัทธิใดๆก็ตาม ย่อมสอนให้คนเข้าใจและนำไปปฏิบัติตาม ก็เรียกว่าบริษัทของลัทธิและศาสนานั้นๆ ภายหลังหากผู้นั้นมาพิจารณาถึงคำสอนของศาสนาและลัทธินั้นๆแล้ว

เห็นว่าเป็นของไม่มีสาระควรจะถือหรือเลื่อมใสเอาไปปฏิบัติตามได้ แล้วเขาไม่ยอมรับเอาไปปฏิบัติตาม ก็เรียกว่าเขาผู้นั้นเสื่อมเสียจากศาสนาและลัทธินั้นๆ

พุทธศาสนาสอนหลักข้อเท็จจริงส่วนหนึ่ง ซึ่งมีในคำสอนของพระองค์ที่ว่าให้เชื่อกรรมเชื่อผลของกรรมบุคคลผู้ทำกรรมดีไม่ว่าจะเป็นทางกายทางวาจาและทางใจก็ตาม ย่อมได้รับผลดีมีความสุขด้วยกรรมนั้น ตรงกันข้ามบุคคลผู้ทำกรรมชั่วไม่ว่าทางกายทางวาจาและทางใจก็ตาม ย่อมได้รับผลชั่วมีความทุกข์ด้วยกรรมนั้น หากได้มีบุคคลอื่นมาประสิทธิ์ประสาทให้ไม่ ผู้ที่เชื่อในใจของตนด้วยการปฏิบัติจนเห็นผลด้วยตนเองแล้ว ได้ชื่อว่าพระพุทธรศาสนาคำสอนของพระพุทธเจ้ายังลึกลงไปในน้ำใจของผู้นั้นแล้ว ผู้นั้นได้เป็นพุทธศาสนิกชนโดยแท้จริง ความเชื่อ (คือน้ำใจ) ของบุคคลนั้นไม่ต้องพูดถึงจะไปกระชากเอาออกมาแม้แต่จะมองของกันก็ไม่สามารถเห็นได้ แล้วใครเล่าจะมาลบล้างความเชื่อของเขาให้สูญสิ้นไปจากใจได้เล่า บางทีคำสอนและระเบียบแนวปฏิบัติของศาสนาและลัทธิอันไร้สาระและตรงกันข้ามกับความเชื่อมั่นของเขาที่เขาเชื่ออยู่แล้วนั้น เมื่อเขาได้ยิน ได้เห็น เข้าแล้ว เขาอาจทำความมั่นในความเชื่อของเขาให้ทวีขึ้นอีกเสียเข้าไป "ของไม่ดีไม่มีสาระย่อมเป็นเครื่องสนับสนุนผู้ที่เจอของดีมีสาระแล้วให้มั่นใจในความดีของเขายิ่งขึ้นไปอีก"

ฉะนั้นผู้ที่เชื่อมั่นในพุทธรศาสนาคำสอนของพระพุทธเจ้าจนถึงข้อเท็จจริงแล้ว จึงไม่มี ความหวั่นเกรงว่าใครและลัทธิอะไรก็ตาม จะมาทำลายพุทธรศาสนาของตนให้เสื่อมสูญลงไป ได้ ที่พากันกลัวว่าลัทธิการเมืองบางลัทธิไม่ให้มีศาสนานั้น เพราะเขาผู้นั้นไม่เข้าใจหลักของ พุทธรศาสนา แล้วปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ยังเข้าไม่ถึง เห็นพุทธรศาสนาเพียงดิน ๆ เเฟิน ๆ ยึดเอาวัดเอาโบสถ์เอาวิหาร แม้แต่พระภิกษุสามเณรที่ประพฤติดนเลว ๆ ว่าเป็นศาสนา เมื่อ สิ่งเหล่านั้นเสื่อมสลายหรือบุคคลเหล่านั้นทำตนเป็นคนเหลว ๆ ก็หาว่าศาสนาเสื่อมสูญเสียแล้ว แท้จริงสิ่งเหล่านั้นมิใช่ศาสนา เป็นแต่สัญลักษณ์ของพุทธรศาสนาเท่านั้น พุทธรศาสนาก็แปลว่าคำ สอนของพระพุทธเจ้าบังชัคอยู่แล้ว พุทธบริษัทหรือพุทธสาวกก็แปลว่าผู้ฟังคำสอนของ พระพุทธเจ้า เข้าใจแล้วและเลื่อมใสแล้วยอมปฏิบัติตาม พระสมณโคดมก็เป็นผู้ตรัสรู้สัจธรรมของ จจริง แล้วนำเอาธรรมของจริงนั้นมาบอกสอนคนอื่น คำสอนของพระองค์นั้นต่างหากคือ พุทธรศาสนา ถ้าหากสิ่งเหล่านั้นหรือท่านเหล่านั้นเป็นศาสนาแล้ว วัดและสิ่งเหล่านั้นตลอดถึง ท่านเหล่านั้นนิพพานหรือตายไปแล้วศาสนาก็มีเสื่อมสูญไปหมดหรือ แต่นี้หาได้เป็นเช่นนั้นไม่ วัดเชตวันทีพระองค์ประทับตรัสเทศนาที่ดี พระพุทธองค์ก็ดี พระอสีติมหาสาวกก็ดี อนาถบิณฑิกม หาอุบาสกก็ดี นางวิสาขมหาอุบาสิกาก็ดี สิ่งทั้งหลายเหล่านั้นสลายไปแล้ว แม้พระพุทธองค์ผู้ทรง เป็นพระบรมครู พร้อมทั้งพระสาวกและอุบาสกอุบาสิกาทั้งหลายดังกล่าว แล้วนิพพานและถึงแก่ อนิจกรรมไปแล้วก็ตาม แต่พุทธรศาสนาคำสอนของพระองค์ก็ตั้งมั่นอยู่ในใจของพุทธบริษัทจน

ตราบเท่าทุกวันนี้ หาได้เสื่อมสูญสิ้นไปแต่อย่างไรไม่ พระพุทธองค์ตรัสว่า " เราตถาคตเป็นแต่ผู้บอกผู้สอนเท่านั้น ท่านทั้งหลายฟังแล้วปฏิบัติตามคำสอนของเราก็จักพ้นทุกข์ได้ด้วยตนเอง " ดังนี้ก็แสดงว่าพุทธศาสนาคือคำสอนของพระองค์นั้นต่างหาก มิใช่ตัวของพระองค์เป็นศาสนา พระพุทธองค์เป็นแต่ผู้นำเอาความรู้ที่ได้ทรงรู้เองและเห็นในสังขารมนั้นออกมาสอนแก่ผู้อื่น เรียกว่า " พระบรมครู "

คำว่า เสื่อม กับคำว่า สูญ มีลักษณะต่างกัน เสื่อม มีลักษณะแปรจากสภาพของเดิมให้เลวลงกว่าเก่า เช่นรถเครื่องเคยเดินคล่องใช้ไปนานเข้ามักติดขัด เรือนอยู่นานไปหลังคารั่วพื้นผุ คนอายุมากเข้าอ่อนกำลังเรี่ยวแรงลง เป็นต้น สูญ หมายถึงของมีอยู่แล้วสูญหายไปไม่ปรากฏ เช่น นาฬิกาหาย สตงค์หาย โศกระบือหาย เขาไปขายให้เป็นกรรมสิทธิ์ของคนอื่น แม้คนที่เป็นอย่างนี้คิดมาแล้วใช้หายไปที่เรียกว่า หาย - สูญ ความเสื่อมของพระพุทธศาสนา ถ้าจะพูดถึงความเสื่อมก็เสื่อมมาพร้อมกับความเจริญนั่นเอง ไม่ว่าจะเป็นทั้งหมดในโลกนี้ เมื่อมีเจริญแล้วก็ต้องมีเสื่อมติดตามมาด้วย ที่เราพูดว่าความเจริญ ๆ นั้น เราพูดแต่เฉพาะในปัจจุบันและมองดูข้างเดียว เช่น บ้านเมืองเจริญหรูหราไปด้วยการก่อสร้าง ตึกรามบ้านช่องถนนหนทางตลกชอยต่าง ๆ คูที่ไหนก็สะอาดงามตาหรูหราใหม่ ๆ แปลก ๆ ทั้งนี้ แต่แล้วเรากลับมองดูป่าดงพงพีตัดเอาไม้มาก่อสร้าง ภูเขาหินทรายและเหล็กที่ไปขุดเอามาประกอบกันขึ้นบ้านเป็นตึกสิบชั้นยี่สิบชั้นก็ดี มันเดินโล่งราบเป็นหน้ากลองไปเราไม่มองดูและไม่พูดถึง แม้บ้านเรือนเป็นต้น ไม้ที่เราปลูกสร้างขึ้นมานั้น ยังไม่ทันเสร็จเลย ล่วงเวลาวันสองวันไปก็เรียกว่าเก่าแล้ว (คือเสื่อม)

พระองค์ประกาศศาสนาครั้งแรกมีผู้ได้รับฟังการอบรมแล้วได้สำเร็จมักผลเป็นอันมาก พระวินัยสืบทอดที่ไม่ได้บัญญัติ เพราะต่างก็พากันระวังสังวรอยู่ในสมณสาธูปเรียบร้อยค้อยอยู่แล้ว เมื่อกาลนานมาผู้เข้ามาบรรพชาอุปสมบทในพระศาสนามากขึ้น ที่เป็นพระอรหันต์และพระอนาคามีพระสกิทาคาพระโสดาตตลอดถึงปุถุชนเป็นที่สุด ท่านเหล่านั้นย่อมกิเลสและวินัยไม่เหมือนกัน จึงได้ประพฤติไปต่าง ๆ นานาจนเลยขอบเขตของสมณสาธูป พระองค์จึงได้ทรงบัญญัติระเบียบพระวินัยเพื่อเป็นเครื่องบริหารหมู่คณะเป็นลำดับมา ถ้าจะพูดถึงเรื่องความเสื่อมคือพระสงฆ์สาวกของพระองค์ประพฤติผิดนอกรีตนอกรอยอันไม่เหมาะสมแก่สมณสาธูปบุตร จึงเรียกว่า เสื่อม มาตอนหลังถึงพระเวททัตซึ่งเป็นลูกศิษย์ของพระองค์แท้ ๆ คิดจะปฏิบัติพระองค์เอาคือ ๆ หลังจากพระองค์นิพพานไปแล้วก็มีการทำสังคายนากันหลายครั้ง อันหมายถึงการแก้ไขความเสื่อมในพระธรรมวินัยนั่นเอง แล้วในปัจจุบันนี้เล่า เมื่อเรามาหวนระลึกถึงเหตุความเสื่อมของพุทธศาสนาที่ท่านยกมาเป็นเครื่องอ้าง ในสมัยที่ทำสังคายนาทุก ๆ ครั้งแล้ว เราจะเห็นได้ว่าบางเรื่องบางกรณีที่พุทธบริษัทแท้ของพวกเราทำลงไปขณะนี้มันรุนแรงและร้ายแรงไปกว่าเหตุที่ท่านยกขึ้นมาเป็นเครื่องอ้างใน

การทำสังคายนาครั้งกระโน้นเป็นไหน ๆ แล้วพวกเราถกถกกันนักหนาว่า ลัทธิหรือการเมืองนั้น ๆ จะมาลบล้างพระพุทธศาสนาให้ไปจากแผ่นดินไทย แต่พุทธบริษัทเองกลับทำให้ศาสนาเสื่อมเสีย ก่อนที่ลัทธิและการเมืองที่เราถกถกอยู่นั้นยังไม่ทันจะเข้ามาถึงเลย

เมื่อจะพูดถึงด้านความเจริญก็คือคำสอนของพระองค์ได้เผยแพร่อำนาจไปทั่วสารทิศโดยรวดเร็ว มีผู้เลื่อมใสแล้วยอมตนเข้ามารับเอาไปปฏิบัติตาม จนเป็นปีกแผ่นแน่นหนาสามารถลบล้างลัทธิและความเห็นที่ผิด ๆ ของเดิมได้ ฉะนั้นความเสื่อมของผู้มีกิเลสอยู่ปฏิบัติไม่ถูกต้องตรงกับเป้าหมาย จึงมีมาพร้อม ๆ กันกับความเจริญของพระพุทธศาสนา แต่เนื้อแท้คำสอนของพระองค์เป็นสัจธรรมยังมีประสิทธิภาพพอที่จะตามเดิมอยู่ คือ พระองค์สอนว่า ทำดีย่อมได้ดีมีความสุข ถึงแม้คนอื่นเขาจะไม่เห็นแต่ตนเองย่อมเห็นและรู้ได้ด้วยตนเอง ทำชั่วย่อมได้รับความชั่วมีผลเป็นทุกข์ คนอื่นใครจะเห็นด้วยแต่ตนเองย่อมเห็นและเป็นทุกข์เดือดร้อนด้วยตนเอง ชาติ ชรา พยาธิ มรณะ ย่อมเป็นทุกข์แก่ผู้ยังมีอุปาทานอยู่ ผู้ไม่มีอุปาทานแล้วหาได้เป็นทุกข์ไม่ ดังนี้เป็นต้น ธรรมของจริงนี้ใครจะรู้และไม่รู้ก็ตาม ใครปฏิบัติและไม่ปฏิบัติตามก็ช่าง ของจริงเหล่านั้นย่อมเป็นจริงอยู่ตามเดิมคำสอนของพระพุทธเจ้าย่อมสอนของจริงตามความเป็นจริง ฉะนั้นคำสอนของพระองค์จึงยังคงมีเป็นสัจธรรมปกคิอยู่ ไม่ได้สูญหายไปไหน เป็นแต่พุทธบริษัทที่ไม่เข้าใจและปฏิบัติผิดจากหลักพุทธศาสนา ปฏิบัติตามอำนาจกิเลสของตน แหกแนวไม่ถูกทางไม่ถูกเป้าหมายของพระพุทธศาสนา เรียกว่า นำเอาคำสอนของพระองค์มาทำลายให้เข้ากิเลสของตน จนคนอื่นเขามองเห็นว่านำเอาศาสนามาทำลาย คือเสื่อม .

บทส่งท้าย

ลัทธิใดก็ตาม ศาสนาหรือการเมืองใด ๆ ก็ช่าง ที่เข้าใจว่าพระพุทธศาสนาเป็นปรปักษ์แก่เขาหรือเห็นว่าเป็นของล้าสมัย ไม่สามารถจะนำผู้นับถือและปฏิบัติตามให้ก้าวหน้าไปสู่ความเจริญได้ เป็นดั่งยาเสพติดที่มีแต่ทำให้เกิดโทษแก่ผู้เสพเท่านั้น แล้คิดจะลบล้างทำลายเสีย ความคิดเห็นเช่นนั้นนับว่าผิดพลาดจากข้อเท็จจริงมาก ไม่เข้าใจหลักอันแท้จริงของพุทธศาสนา แท้จริงพุทธศาสนามีได้เป็นปรปักษ์แก่ลัทธิและศาสนาตลอดถึงการบ้านการเมืองใด ๆ ในโลกทั้งสิ้น พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญเพียรบารมีมาเพื่อจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า แล้วจะได้สงเคราะห์มนุษย์มวลชนผู้เกิดมาในโลกนี้ที่ไม่รู้จักทางในการดำรงชีวิตให้อยู่เป็นสุขร่วมกันได้ ให้เขาเหล่านั้นได้รู้

ได้เห็นทางต่อไป เช่นพระองค์ทรงสอนคนทุกชั้นทุกหมู่เหล่าโดยมิได้ถือเขาถือเรา แต่ตั้งใจสอนด้วยน้ำพระทัยอันบริสุทธิ์ รักและเอ็นดูเขาเหล่านั้นเสมอเหมือนญาติมิตรของพระองค์ทุกคนสมควรที่จะให้เขาตั้งอยู่ในระเบียบแบบแผนอันดีงามตามอัธยาของเขายังไรและเขาพอจะนำเอาระเบียบนั้นๆ ไปใช้ได้แค่ไหน พระองค์ก็สอนให้พอดีพอเหมาะแก่ฐานะนั้นๆ ของเรา แต่มิได้ใช้อำนาจกดขี่ข่มเหงให้เขาจำใจต้องทำตาม พระองค์สอนให้เข้าใจและรู้จักความหมาย จนเป็นที่พอใจแล้วยอมรับเอาไปทำตามด้วยความสมัครใจ อันเป็นสิทธิเสรีของทุกคนที่จะพึงกระทำได้แล้วก็เพื่อประโยชน์สุขของเขาเหล่านั้นโดยเฉพาะอีกด้วย ตัวอย่างดังพระองค์สอนระเบียบของฆราวาสผู้ครองเรือน (คิหิปฏิบัติ) ดังที่ได้ยกตัวอย่างมาแล้วในเบื้องต้น เมื่อเรามาพิจารณาตามระเบียบข้อปฏิบัตินั้นแล้ว จะเห็นได้ว่าในระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกันนั้น ตั้งแต่สามีภรรยาตลอดถึงคนใช้กับนาย ไม่มีข้อไหนเลยที่จะเอารัดเอาเปรียบเหยียดหยามดูถูกกันและกัน ต่างก็เคารพในสิทธิของกันและกัน สงเคราะห์เห็นใจตอบสนองบุญคุณของกันและกัน ด้วยน้ำใสใจจริงอันบริสุทธิ์โดยแท้

ชั้นหัวหน้าบริหารประเทศชาติบ้านเมือง พระองค์ก็ทรงสอนเพื่อให้เขาพากันบริหารให้เป็นปึกแผ่น เช่นทรงเสนอปรีหานิยธรรม ๗ ประการแก่กษัตริย์ลิจจวีเป็นต้น แล้วอะไรเล่าที่เป็นปรปักษ์แก่สังคมของโลก พระองค์มีแต่จะสอนสังคมที่เสื่อมอยู่แล้วและกำลังจะเสื่อมทรามลงไปให้ดีขึ้น โดยมิได้หวังผลตอบแทนใดเลยทั้งสิ้นแม้แต่คำชมเชย แล้วยังมีหน้าเมื่อพระองค์ทรงสอนเขาเหล่านั้นอยู่ เขาเหล่านั้นเกิดความเลื่อมใสและพอใจเข้ามายอมรับปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์เป็นจำนวนมาก บางกลุ่มบางลัทธิยังเกิดความริษยาในพระองค์ เพราะกลุ่มและลัทธิของตนไม่สามารถจะดึงเอาจิตใจของปวงชนให้เข้ามาเลื่อมใสและยอมรับเอาไปปฏิบัติตามลัทธิอันไร้ค่านั้นได้ ถึงกับหาช่องทางที่จะประทุษร้ายพระองค์หรือพระสงฆ์สาวกของพระองค์อีกก็มี แต่กระนั้นพระองค์ก็ได้หาวิธีใดๆ หรือสอนให้ใครๆ ได้ตอบคืน พระองค์เป็นผู้นิ่งและสอนให้นิ่ง ในที่สุดศัตรูย่อมปราศไปเอง " ในโลกนี้เวรไม่เคยระงับด้วยการจองเวรในการไหนๆ เลย เวรระงับด้วยการไม่จองเวรต่างหาก ธรรมข้อนี้เป็นของเก่า ผู้ชนะย่อมก่อเวร ผู้แพ้ย่อมเป็นทุกข์ ละความชนะความแพ้เสียได้ย่อมสงบระงับอยู่เป็นสุข "

อนึ่ง ที่เห็นว่าพุทธศาสนาเป็นของล้าสมัย ไม่สามารถจะนำผู้ปฏิบัติตามให้เจริญก้าวหน้าได้นั้นก็ไม่จริง พุทธศาสนาสอนแบบเสรีนิยมดังกล่าวแล้ว คือสอนให้รู้จักเมตตาปราณีโอบอ้อมอารีในหมู่มนุษย์ที่เกิดมาร่วมโลกด้วยกันตลอดจนถึงสัตว์เดรัจฉานอีกด้วย โดยไม่เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตัว แล้วจะเรียกว่าล้าสมัยได้อย่างไร ในโลกนี้ทุกยุคทุกสมัยก็ต้องการเท่านั้นมิใช่หรือ ยุคใดสมัยใดก็ตามที่ เราเรียนรู้ในประวัติศาสตร์ ไม่เคยได้ยินเลยว่าโลกนี้ต้องการศัตรูเช่นมาเป็นปรปักษ์

และเบียดเบียนกดขี่ข่มเหงซึ่งกันและกัน ผู้ที่เห็นว่าพระพุทธศาสนาเป็นของล้าสมัยนั้น แท้ที่จริงตัวเขาเองยังมีอาวุธอยู่ในมือแล้วที่ใช้อำนาจอาญาสิทธิ์อยู่ แต่ปากพูดปาวๆ ว่าพุทธศาสนาเป็นของล้าสมัย

ผู้ที่พูดว่าพุทธศาสนาเป็นยาเสพติดก็เหมือนกัน ตัวผู้พูดก็ยังติดลัทธิและการเมืองที่ร้ายแรงยิ่งกว่าเฮโรอีนเสียอีก เพราะเฮโรอีนถึงแม้จะมีผู้มอมเมาให้ติดอย่างมาก ในแต่ละประเทศคงไม่เกินครึ่งเปอร์เซ็นต์ของคนในประเทศนั้น แต่คนที่ถูกมอมเมาให้ติดในลัทธิและการเมืองนี้ลึมนร้ายมาก ทุกคนเป็นซีกๆ โลกไปเลย คนผู้ที่ติดพุทธศาสนาเพราะเขาเห็นว่า คำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นยาแก้โลกภายใน (คือความทุกข์ใจ) ให้หายได้เด็ดขาด ซึ่งหมอใดๆ ในโลกไม่อาจรักษาให้หายได้ บางทีโลกภายในหายแล้วโรคภายนอกที่เกิดจากร่างกายอาจหายไปด้วยก็มี สมัยใดยุคใดก็ตาม ถ้าขาดยาเสพติดชนิดนี้ (คำสอนที่เป็นสัจธรรม) แล้ว โลกนี้จะหาความสงบสุขมิได้เลย ถ้าสมัยใดยุคใด โลกนี้ติดยาเสพติดชนิดนี้มาก ยุคนั้นสมัยนั้น โลกก็จะมี ความสงบสุขมาก ถ้าสมัยใดยุคใดติดน้อย สมัยนั้นยุคนั้น โลกก็จะมี ความสุขน้อย ถ้าไม่ติดเสียเลย โลกนี้ก็จะเป็ดยุคมืดมิดอยู่อาจถึงกับฉิบหายไปได้เลยก็ได้ ฉะนั้น พุทธศาสนาจึงเป็นยาเสพติดคู่กับชีวิตของผู้รู้ทั้งหลาย แล้วก็คิดยิ่งกว่าอาหารซึ่งมนุษย์โลกติดอยู่ประจำวันโดยไม่รู้ตัว เพราะผู้ที่ได้รับรสคำสอนของพระพุทธเจ้าแล้วให้เกิดปีติเต็มตื่นขึ้นมาภายในใจของตน ถึงแม้อาหารในท้องจะไม่มีเลยก็อาจอยู่ได้เป็นวันๆ พระพุทธเจ้าชมอาหารทางใจว่าให้คุณมากกว่าและมีรสดีกว่า รับได้หลายทางกว่าอาหารทางกาย

อาหาร ๕

- (๑) กวฬิงการอาหาร อาหารที่มนุษย์คนเรารับรู้โดยเป็นคำๆ เข้าไปทาง मुखทวาร
- (๒) ผัสสาหาร อาหารที่มีความทราบซึ่งในเมื่อกายได้รับสัมผัสกับวัตถุภายนอกที่ทำให้เกิดความพอใจ
- (๓) มโนสัจเจตนาหาร ใจคิดนึกปรุงแต่งในอารมณ์ที่ตนชอบใจ
- (๔) วิญญาณาหาร ความรู้สึกชอบใจในเมื่ออายตนะภายในกับอายตนะภายนอกสัมผัสกันเข้า

เมื่อพิจารณาตามนี้แล้วจะเห็นได้ว่า อาหารทางกายมีความสำคัญน้อยกว่าอาหารทางใจ คนเราร่างกายปกติ สุขภาพสมบูรณ์ดีอยู่ อาหารก็อย่างดี แต่เมื่อจิตใจไม่ชอบและรังเกียจเสียแล้วจะ

มีประโยชน์อันใดเล่าแก่เขา ตรงกันข้าม เมื่อชอบใจแล้วถึงแม้อาหารนั้นจะเลวแสนเลวคนเราก็มักรับประทานได้ด้วยความชื่นใจ ท่านผู้อ่านทั้งหลายเคยได้อ่านหรือไม่ว่า กฎหมายที่มนุษย์ชาวโลกเราพากันนำมาใช้บริหารประเทศอยู่ทุกวันนี้ พระเจ้าสามนตราชผู้ตั้งอยู่ในธรรมเป็นผู้ริเริ่มตั้งขึ้นมาเพื่อบริหารประชาชนตั้งแต่กลุ่มเล็กๆ จนกระทั่งประเทศและโลกนี้ก่อนใครๆ ทั้งหมด กฎหมายที่เราพากันเรียนทั่วทั้งโลกทุกวันนี้ก็เอาออกมาจากคัมภีร์ธรรมศาสตร์ เมื่อเรียนสำเร็จแล้วให้ประกาศนิยัตินี้เรียกว่าสำเร็จเป็นธรรมศาสตร์บัณฑิต แล้วอะไรเล่านอกจากธรรม ใครได้ความทุกข์ความเดือดร้อนก็ร้องขอความเป็นธรรมๆ แต่ตัวเขาผู้นั้นประพฤตินั้นเป็นธรรมแล้วหรือเปล่าก็ไม่ทราบ พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นธรรมจริงของแท้ไม่แปรผันกับใครๆ ทั้งนั้น พระองค์จึงทรงสอนให้มนุษย์ในโลกนี้ประพฤตินั้นให้ตรงตามความเป็นจริงระเบียบข้อกติกาและกฎหมายใดๆ ก็ตาม ที่ปวงมนุษย์คนเรานำมาใช้อยู่ในโลกนี้ ถ้าหากระเบียบข้อกติกาและกฎหมายนั้นๆ เป็นธรรมก็ทรงตัวอยู่และใช้ได้นาน ถ้าหากไม่เป็นธรรมแล้วก็จะเสื่อมและลบล้างได้เร็ว บรรดาศาสนาต่างๆ เว้นศาสนาพราหมณ์แล้ว เช่น คริสต์ อิสลาม ฮินดู และซิก เป็นต้น พุทธศาสนามีอายุยืนกว่าเขาทั้งหมด แล้วก็ศาสนาเดียวเท่านั้นที่สอนให้ปฏิบัติเข้าถึงพระนิพพานได้ในปัจจุบัน ที่มีคนนับถือน้อยเพราะพุทธศาสนาไม่ได้มีอำนาจและเหยื่อล่อ ฉะนั้นผู้ปฏิบัติตามจึงต้องใช้ปัญญาตรึกตรองให้เห็นข้อเท็จจริงถ่องแท้แล้วจึงยอมรับเอาไปปฏิบัติ เป็นธรรมดาอยู่เอง ผู้มีปัญญาจะลงเชื่อในสิ่งใดเมื่อไม่แน่ใจและเห็นชัดด้วยปัญญาของตนแล้ว ก็ยากที่จะยอมรับเอาสิ่งนั้นมารับและนับถือได้.